

”Ristiläinen auttaa vapaaehtoisesti”

Tutkimus ensiapuryhmien vapaaehtoisten
motivaatiosta ja sitoutumisesta,
SPR Savo-Karjalan piiri

Kansalaistoiminnan- ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)
Kia Lämsä
17.9.2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Kia Lämsä	Sivumäärä 63
Työn nimi: ”Ristiläinen auttaa vapaaehtoisesti” - Tutkimus ensiapuryhmien vapaaehtoisten motivaatiosta ja sitoutumisesta	
Ohjaava opettaja Jukka Määttä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Suomen Punainen Risti, Eine Pitkänen	
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyö on tehty tilaustyönä Suomen Punaisen Ristin (SPR) Savo-Karjalan piirin ensiapuryhmätoiminnan kehitystyöryhmälle.</p> <p>Tavoitteena oli tutkia ensiapuryhmien vapaaehtoisten motivaatiota olla mukana ryhmässä ja heidän sitoutumistaan ryhmän toimintaan. Tutkimuksen päätehtävänä oli tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää uusien vapaaehtoisten hankinnassa ja ensiaputoiminnan kehittämisessä.</p> <p>Tulokset vastaavat järjestyön kulmakysymyksiin, kuten siihen kuinka vapaaehtoisia saadaan mukaan toimintaan, kuinka tärkeää on vapaaehtoisten palkitseminen sekä heidän tukeminen ja mistä vapaaehtoinen saa tukea. Näiden tietojen avulla toimintaa pystytään kehittämään mielekkäämmäksi ja motivoimaan vapaaehtoisia jatkamaan vaativassa ensiapuryhmätoiminnassa.</p> <p>Päätutkimusongelma oli: Kuinka vapaaehtoiset saataisiin sitoutumaan ensiapuryhmän toimintaan?</p> <p>Tutkimuksen tutkimuskysymykset olivat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Mitkä tekijät vaikuttavat vapaaehtoisen motivaatioon toimia? 2) Saavatko vapaaehtoiset tarpeeksi tukea vapaaehtoisuuteensa? 3) Mistä uusia vapaaehtoisia voidaan saada mukaan toimintaan? <p>Kyseessä on kvantitatiivinen tutkimus ja aineiston keruu menetelmänä käytettiin kyselylomaketta, jossa oli strukturoituja ja avoimia kysymyksiä. Perusjoukko koostui 400:sta Savo-Karjalan piirin ensiapuryhmien vapaaehtoisesta. Otos otettiin satunnaisotoksella ja se oli 12 prosenttia perusjoukosta eli 48 henkilöä. Vastauksia sain 41 eli vastausprosentti oli 85 prosenttia.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että suurin osa vapaaehtoisista on iäkkäitä ja uupuneita ihmisiä. Eri-ikäisillä henkilöillä on erilaisia motivaatioita liittyä ryhmään. Tutkimukseen osallistuneet ensiapuryhmäläiset olivat saaneet ryhmässä toimimisesta muun muassa uusia taitoja, ystäviä ja kokemuksia. Kävi myös ilmi, että ensiapuryhmäläisillä on liikaa työtä ja vastuuta, koska aktiivisia vapaaehtoisia ei ole tarpeeksi. Eriten kaivattiin nuoria jäseniä, joita saataisiin parhaiten mukaan toimintaan esimerkiksi terveydenhoidon oppilaitoksista. Vastanneet olivat myös sitä mieltä, että heitä ei palkita tarpeeksi. Palkkion tulisi olla psyykkistä, kuten kiitos työstä sekä konkreettista kuten retki. Ryhmään kuulumisen ja yhteishenki koettiin hyvin tärkeäksi. Vapaaehtoiset saivat mielestään tarpeeksi tukea toisiltaan sekä osastolta ja piiriltä. Toiminnan mainontaan ja imagon kehittämiseen tulisi panostaa.</p>	
Asiasanat: kolmas sektori, vapaaehtoistyö, ensiapu, sitoutuminen, motivaatio	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Kia Lämsä	Number of Pages 63
Title "Crosser helps volunteerly" - Study of first aid groups volunteers motivation and commitment	
Supervisor Jukka Määttä	
Subscriber and/or Mentor Finnish Red Cross, Eine Pitkänen	
Abstract <p>This thesis has been made customization for Finnish Red Cross's Savonia - North Karelian district.</p> <p>The aim was to examine the motivation of volunteers participate in first aid group and their commitment to the group's activities. The main task of the investigation was to produce information that can be used for the recruitment of new volunteers and in the development of an first aid services.</p> <p>The results give answers to the main questions of an organization work, such as the number of volunteers in the operation of the importance of rewarding volunteers, as well as their support and where voluntary support. This information is used to develop the activities more interesting for volunteers and motivate them to keep continuing work in demanding first aid activities.</p> <p>The main research problem was: How to keep volunteers involved in first aid activities?</p> <p>Others research problems were: 1) What factors affect the motivation of the voluntary? 2) Does volunteers get enough support for volunteering? 3) Where to get new volunteers involved?</p> <p>This is quantitative research and method of research was survey, which included structured and open questions. Research group consisted of 400 from Savonia – North Karelian district first aid group's volunteers. The sample was 12% from 48 people. I got 41 responses, response rate was 85 percent.</p> <p>The study revealed that the majority of the volunteers are elderly and exhausted people. Persons of different ages have different motivations to join the group. Participants in the study group members had received new skills, new friends and new experiences. It also emerged that the group members have too much work and responsibility, one to lack of active members. Most wanted were young members, whom could be best found from health care schools. Respondents also thought that they are not rewarded enough. The reward should psychological, as well as concrete thanks, like a trip. Being part of the group and team spirit was considered very important. Volunteers thought, that they received enough support from each other as well from department and district. Advertising and image development should be developed on activities.</p>	
Keywords: third sector, voluntary work, first aid, commitment, motivation	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	5
2 TAUSTAORGANISAATIONA SUOMEN PUNAINEN RISTI (SPR)	6
3 SPR:N ENSIAPURYHMÄTOIMINTA	8
3.1 SPR:n ensiaputoiminnan historiaa	8
3.2 Ensiapuryhmien tarkoitus ja toiminta	9
4 IKKUNA KOLMANNEN SEKTORIN TOIMINTAAN	11
4.1 Kolmannen sektorin sisällä kansalaistoimintaa	11
4.3 Vapaaehtoisesti osallistutaan	14
4.5 Motivaatio johtaa sitoutumiseen	17
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	20
5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	21
5.2 Tutkimusongelmat	21
5.3 Käytetyt menetelmät	22
5.4 Tutkimusaineisto	23
5.5 Tutkimusaineiston analysointi	24
5.6 Luotettavuus	25
6. TUTKIMUKSEN TULOKSET	26
6.1 Taustatiedot nykytilanteesta	26
6.2 Sitoutuminen ensiapuryhmään	32
6.3 Ensiapuryhmään liittymisen motiivit	38
6.4 Vapaaehtoisten saama tuki	41
6.5 Johtopäätökset	47
6.6 Kehittämisehdotukset	50
7 POHDINTA	54
LIITTEET	58

1 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyöni on tehty Suomen Punaisen Ristin (SPR) Savo-Karjalan piirille. Suoritin siellä myös projektiopintoni, joten järjestö oli ennalta tuttu. Halusin kuitenkin syventää tietämystäni SPR:stä ja saada arvokasta osaamista vapaaehtoisten kanssa toimimisesta. Ensiapuryhmätoiminnan kehittämisryhmällä oli tarve tutkimukselle ensiapuryhmien toiminnasta, joten otin haasteen vastaan.

Toteutin tarvelähtöisen kyselyn Savo-Karjalan piirin ensiapuryhmien vapaaehtoisille. Tarkoituksena oli selvittää mikä motivoi ihmisiä tulemaan mukaan ja pysymään ensiapuryhmän toiminnassa, tuetaanko heidän vapaaehtoisuuttaan tarpeeksi ja kuinka voitaisiin saada mukaan uusia vapaaehtoisia ryhmän toimintaan. Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan kehittää vapaaehtoisten tukemista, aktivoimista ja uusien vapaaehtoisten rekrytointia.

Kyseessä on kvantitatiivinen tutkimus, jonka aineiston keruu menetelmänä käytin kyselylomaketta, jossa oli strukturoituja ja avoimia kysymyksiä. Perusjoukko koostui 400:sta Savo-Karjalan piirin ensiapuryhmien vapaaehtoisesta. Satunnaisotos otettiin 12 prosentista perusjoukosta, joka oli 48 henkilöä. Tutkimukseen valitsin Eine Pitkäsen avustuksella 16 ensiapuryhmää, jossa mukana oli niin sanottuja aktiivisia ensiapuryhmiä ja vähemmän aktiivisia ryhmiä. Jokaisesta otokseen valitusta ensiapuryhmästä kolme henkilöä sai vastata kyselyyn. Ensimmäiset kyselyt teetätin aktiivisille ensiapuryhmille Huhmarissa ensiapuryhmien kilpailupäivillä toukokuussa. Loput kyselyt lähetin kesäkuussa vähemmän aktiivisten ryhmien vapaaehtoisille. Vastauksia sain takaisin yhteensä 41 eli vastausprosentti oli 85.

Tämän opinnäytetyön tulokset ovat merkittäviä ammattialalle sekä Suomen Punaiselle Ristille, sillä tulokset vastaavat järjestötyön kulmakysymyksiin ja antavat selkeän kuvan vapaaehtoistyöstä itse vapaaehtoisen näkökulmasta. Tutkimuksen tulokset menevät Savo-Karjalan piirin ensiapuryhmätoiminnan kehittämistyöryhmän käyttöön ja Suomen Punaisen Ristin keskustoimistolle Helsinkiin, jonka kautta tuloksia hyödynnetään myös muissa piireissä.

2 TAUSTAORGANISAATIONA SUOMEN PUNAINEN RISTI (SPR)

Punainen Risti on kansalaisjärjestö, joka toimii sekä Suomessa että ulkomailla. Punainen Risti sai alkunsa sveitsiläisen liikemiehen Henry Dunantin toimesta. Liikematkallaan Pohjois-Italiaan vuonna 1859 hän poikkesi pieneen Solferinon kylään, jossa hän näki Ranskan ja Itävallan armeijan välisen verisen taistelun. Taistelun raakuus järkytti häntä niin että hän päätyi kirjoittamaan kokemuksistaan kuvauksen, joka julkaistiin vuonna 1862 nimellä ”Solferinon muisto”. Teoksensa lopussa Henry Dunant ehdottaa että perustettaisiin auttamisjärjestö, joka huolehtisi sodissa lääkintähuollosta ja haavoittuneiden sotilaiden hoidosta. (Hytönen 2002, 6.)

Vuonna 1864 kahdentoista valtion edustajat allekirjoittivat Geneven sopimuksen haavoittuneiden sotilaiden hoidon parantamiseksi. Punaisen Ristin kansainvälinen komitea perustettiin vuonna 1876, ja sen kehotuksista alettiin perustaa kansallisia avustusjärjestöjä ympäri maailmaa. (emt. 10–15.) Suomen Punaisen Ristin toiminnasta aloitteen teki kreivitär Aline Armfelt vuonna 1874, ja niinpä Suomen Punainen Risti perustettiin vuonna 1877 nimellä ”Suomen yhdistys haavoitettujen ja sairasten sotilaiden hoitoa varten”. Suomen itsenäistyessä vuonna 1917 yhdistyksen nimeksi tuli Suomen Punainen Risti. (Kankaansivu 2007, 13.)

Noin sata vuotta Punaisen Ristin perustamisesta järjestölle määriteltiin seitsemän periaatetta, joita tulisi toteuttaa kaikessa järjestön toiminnassa. Ne luovat arvopohjan paitsi järjestön toiminnalle myös asioille, joita järjestö haluaisi maailmassa edistää. (Hytönen 2002, 28–29.) Nämä seitsemän periaatetta ovat (Kankaansivu 2007, 21–22):

Inhimillisuus: Inhimillisen kärsimyksen estäminen ja lievittäminen on Punaisen Ristin tärkein tehtävä. Järjestö pyrkii lievittämään inhimillistä kärsimystä kaikkialla, missä sitä esiintyy. Sen tavoitteena on suojella elämää, terveyttä ja ihmisarvoa. Se edistää ihmisten välistä ymmärrystä, ystävyyttä, yhteistyötä ja pysyvää rauhaa.

Tasapuolisuus: Punainen Risti auttaa ihmisiä avuntarpeen perusteella, ei kansallisuuden, uskonnon, rodun, poliittisten mielipiteiden tai yhteiskunnallisen aseman perusteella. Etusijalla ovat suurimmassa hädässä olevat.

Puolueettomuus: Kaikkien osapuolten tulisi voida luottaa järjestöön, jotta se voisi auttaa kaikkia uhreja. Järjestö ei tämän vuoksi tee kannanottoja eikä sekaannu koskaan poliittisiin, aatteellisiin, uskonnollisiin tai kansallisiin ristiriitoihin.

Riippumattomuus: Punainen Risti on itsenäinen liike. Humanitaarisissa tehtävissä kansalliset yhdistykset toimivat oman maansa hallituksen apuna ja ovat maan lainsäädännön alaisina. Heidän tulee kuitenkin säilyttää itsemääräämisoikeutensa, jotta he voivat toimia aina Punaisen Ristin periaatteiden mukaisesti.

Vapaaehtoisuus: Punainen Risti on vapaaehtoisjärjestö. Sen toiminta on kaikin tavoin pyyteetöntä.

Ykseys: Jokaisessa maassa voi olla vain yksi Punainen Risti tai Punaisen Puolikuun yhdistys, jonka pitää olla avoin kaikille maan kansalaisille ja toiminnan tulee ulottua koko maan alueelle.

Yleismaailmallisuus: Kansainvälinen Punainen Risti ja Punainen Puolikuu ovat yleismaailmallisia liikkeitä. Sen kansalliset yhdistykset ovat tasavertaisia ja niillä on yhtäläiset velvollisuudet auttaa toisiaan.

Punaisen Puolikuun kansainväliseen liittoon kuuluu 185 maan kansalliset yhdistykset. Toiminnassa on mukana palkattujen työntekijöiden lisäksi lähes 100 miljoonaa vapaaehtoistyöntekijää ympäri maailmaa. (Kankaansivu 2007, 7.) Maailmanlaajuisen organisaation korkein päättävä elin on Punaisen Ristin konferenssi, joka kokoontuu neljän vuoden välein tekemään aloitteita humanitaarisen oikeuden kehittämiseksi. (emt. 12).

Suomen Punaisen Ristin organisaatiossa on 500 osastoa ja niissä 90 000 jäsentä sekä vapaaehtoisia on yhteensä noin 45 000. Pohjois-Savon ja Karjalan piiri yhdistyivät vuonna 1994. (Pitkänen 2010). Paikallisosastot on jaettu alueittain yhteensä 12 piiriin. Keskushallinto ohjaa piirejä, jotka taas ohjaavat paikallisosastoja. Suomen Punaisen Ristin korkein päättävä elin on jäsenistä valittu yleiskokous, joka järjestetään joka kolmas vuosi. (Mikkonen & Uuksulainen 2009, 8.)

Suomen Punaisen Ristin organisaatiokaavion mukaan Helsingin keskustoimisto vastaa järjestön hallinnosta, toiminnan ja projektien koordinoinnista ja lisäksi keskustoimistolla on yhteydet kansainvälisiin toimijoihin. Piirit vastaavat oman alueen toimintojen koordinoinnista, alueellisista projekteista sekä paikallisen toiminnan ylläpidosta ja kehittämisestä. Osastot toimivat yksittäisillä paikkakunnilla tai kaupunginosissa. Niiden kontollaan on toimintaryhmien esimerkiksi ensiapuryhmien ylläpito ja ruohojuuritason paikallisten projektien tukeminen. Keskustoimistolla, piireillä ja osastoilla on kaikilla myös yhteiset tehtävät, joita ovat toiminnasta tiedottaminen ja varainhankinta. (Kankaansivu 2007, 14.)

Järjestön tunnukseksi valittiin jo vuonna 1864 valkoisella pohjalla oleva punainen risti, jonka tarkoituksena on kertoa sodan eri osapuolille, että kyseessä on puolueeton taho, jota vastaan ei pidä kohdistaa sotatoimia. (emt. 19). Tällä hetkellä Punainen Risti on maailman tunnetuin merkki. Punaisen Ristin tunnuksia ovat myös punainen puolikuu ja vähemmän käytetty punainen kristalli, joiden käyttöä säädellään kansainvälisillä sopimuksilla ja yksittäisten maiden lainsäädännöillä. (emt. 7). Punaisen Ristin toiminta on puolueettoman humanitaarisen sota- ja katastrofiavun lisäksi myös kehitysyhteistyötä, vähäosaisten auttamista, ensiapuvalmiuksien ylläpitämistä, nuorisotyötä, vanhustyötä, monikulttuurisuustyötä ja paljon muuta. (emt. 8).

3 SPR:N ENSIAPURYHMÄTOIMINTA

3.1 SPR:n ensiaputoiminnan historiaa

Toimintaa Savo-Karjalan piirin alueella on ollut jo 1904 vuodesta lähtien. Savo-Karjalan piiri perustettiin Karjalan piirinä vuonna 1945. Ensiapuryhmät toimivat tuolloin mukana sairaankuljetuksessa hyvin paljon. Sairaankuljetus aloitettiin 1945 Sveitsistä lahjotuksena saadulla kahdella ambulanssilla. Pohjois-Karjalassa ensiaputoimintaa on ollut vuodesta 1953 asti. 1960-luvulla ensiaputoiminta käsitti

koko maakunnan ja perustui ensiapuryhmien varaan. Myös osastoilla oli erilaisia ensiapuasemia teiden varsilla. (Väistö 1995, 52–53.)

Punainen Risti otti jo 1950-luvulla tavoitteekseen, että ensiavusta tehdään kansalaistaito. Ensimmäinen varsinainen ensiapuryhmä perustettiin vuonna 1957, jonka jälkeen niitä alettiin perustaa osastoihin huimaa vauhtia lisää. (Hytönen 2002, 59.) Suomen talvisodan ja jatkosodan aikana nuorille alettiin opettaa ensiaputaitoja ja sairaanhoitoa. Kansalaisille järjestettiin ensiapukursseja sekä taitojen ylläpitämiseksi osastoihin perustettiin ensiapuryhmiä. 1960-luvulla perustettiin vapaaehtoinen pelastuspalvelu (Vapepa) yhteistyössä muiden järjestöjen kanssa. Sen tehtävänä oli viranomaisten tukeminen pelastustyössä. (Kankaansivu 2007, 15.) Järjestö on tunnettu ensiaputyöstään ja sen ensiapukoulutustoiminta on ollut 1960-luvulta lähtien ylivoimaisesti laajinta. (Hytönen 2002, 81).

Vuonna 1964 Suomen Punaisen Ristin antama ensiapuopetus jaettiin kolmeen kurssiin. Ensiapu (EA) 1 -kurssilla hankittiin tiedot rikkoutuneiden raajojen hoidosta, EA 2 -kurssilla saatiin tietoa esimerkiksi myrkytystiloista ja EA 3 -kurssiin kuului tilanearviointi onnettomuuspaikalla ja pelastustoimintaan liittyviä tunteja sekä erilaisia käytännön harjoituksia. Kolmoskurssi oli pakollinen ensiapuryhmän johtajille. (emt. 61).

1990-luvulla turvapaikanhakija määrät kasvoivat Suomessa nopeasti, jolloin myös monikulttuurisuustyöstä ja henkisestä ensiavusta tuli tärkeitä toimintamuotoja Suomen Punaiselle Ristille. (Kankaansivu 2007, 18).

3.2 Ensiapuryhmien tarkoitus ja toiminta

Ensiapuryhmien yhteiset tavoitteet ovat: ylläpitää vapaaehtoisille tarkoitettua toimintamuotoa, muodostaa vapaaehtoisen pelastuspalvelun (Vapepan) osan, tarjota päivystyspalvelua tilaajille, toimia osana auttamisketjua asiakkaille, edistää Punaisen Ristin tietoutta ja arvoja sekä toimia osana Punaisen Ristin auttamisvalmiutta. (Pitkänen 2010.)

Osastojen tehtävänä on toimintaryhmien, kuten ensiapuryhmien ylläpito piirin tukemana. (Kankaansivu 2007, 14). Punainen Risti tarjoaa ensiapukoulutusta kaikille halukkaille. Ensiapukoulutettuja vuonna 2006 Suomen Punaisella Ristillä oli 130 000 henkilöä ja ensiapupäivystyksiä oli ollut 3 549 kertaa. (emt. 56). Monipuolisesti koulutetut ensiapuryhmät tarjoavat muun muassa ensiapupäivystyksiä erilaisissa tapahtumissa oman piirinsä alueella. Vuoden suurimmat tapahtumat, joissa päivystetään, ovat isot festivaalipäivystykset (esim. Ilosaarirock), messut ja urheilukilpailut. (Pitkänen 2010). Ensiapuryhmät osallistuvat myös kadonneiden etsintään lähialueillaan, jos esimerkiksi henkilö eksyy metsään, katoaa kotoaan tai laitoksesta. Ryhmät osallistuvat myös katastrofiharjoitusten suunnitteluun ja toteutukseen. Lisäksi kriisialueilla on mukana lukuisia vapaaehtoisia ensiaputaitoisia henkilöitä ammattihenkilökunnan tukena. Kaikilla ihmisillä tulisi olla ainakin perustiedot ja – taidot esimerkiksi elvytyksestä, onnettomuuspaikoilla toimimisesta sekä tarpeeksi tietoa avun hankkimisesta, jotta toimintakyky säilyisi yllättävissä tilanteissa. (Kankaansivu 2007, 48.)

Ensiapuryhmäläisille ensiaputoiminta on myös antoisa harrastus, ryhmissä ylläpidetään taitoja ja kehitetään niitä. Tärkeitä taitoja opitaan lisäksi piirin joka kahden vuoden välein järjestämässä leikkimielisessä ensiapukilpailupäivässä. Valtakunnallisia ensiapukilpailuja järjestetään kolmen vuoden välein. Ensiapukisoja järjestetään jopa SM-tasolla. (emt. 48.)

Ensiaputoiminta tarjoaa mielekkään toimintamuodon vapaaehtoisille ja se on osa virallista terveydenhuoltojärjestelmää tukevaa toimintaa. Ensiapuryhmien tarkoituksena on muodostaa toimintoja ja tehtäviä, joissa voidaan harjoitella johtamista ja operaatioiden suunnittelua. Se auttaa valmiussuunnitelman harjoittelussa. Ensiapupäivystysten järjestäminen tukee virallista terveydenhuoltoa ja säästää kustannuksia. Näin autettavat saavat nopeasti ensiavun ja kokevat turvallisuutta. (Pitkänen 2010.)

Yhteistyötä järjestöjen kanssa tehdään tapahtumien järjestämiseksi. SPR tarjoaa ensiapukoulutusta ja -päivystystä ja ensiapuryhmät ovat mukana hälytystehtävissä vapaaehtoisen pelastuspalvelun (Vapepan) kautta. Viranomaisille tarjotaan palveluja

sekä neuvotellaan turvallisuussuunnitelmien ja onnettomuuksiin varautumisen muodoista osastossa. (Pitkänen 2010.)

Ensiapuryhmät tekevät osana osaston toimintasuunnitelmaa itselleen toiminta- ja harjoitussuunnitelman. Monet ryhmät kokoontuvat 1-2 kertaa kuukaudessa. Toiset harvemmin vaikka päivystäjän laatuvaatimukseen kuuluu 6 - 10 harjoituskertaa vuodessa. Piiri järjestää vuosittain ensiapupäivystyskorttien päivytyksen sekä kilpailuja ja kursseja ensiapuryhmille. Keskustoimisto järjestää valtakunnallista ryhmänjohtajakoulutusta sekä seminaareja 1-2 kertaa kahdessa vuodessa. (Pitkänen 2010.)

Ensiapuryhmätoiminta on avointa toimintaa kaikille riippumatta henkilön koulutustaustasta. Toki esimerkiksi terveydenhuollonammattitutkinto on avuksi päivystystoiminnassa. Ensiapuryhmään ei ole ikärajoitusta. Ensiapupäivystäjänä voi toimia vain täysi - ikäinen samoin kuin viranomaisten hälytystehtävissä. Ensiapuryhmänjohtaja antaa eri ihmisille erilaisia, heille soveltuvia tehtäviä. Persoonallisuuksiakin on laidasta laitaan. Toki joustavuus, vuorovaikutustaidot, tasapuolisuus sekä avoin suhtautuminen ihmisiin auttaa. (Pitkänen 2010.)

4 IKKUNA KOLMANNEN SEKTORIN TOIMINTAAN

4.1 Kolmannen sektorin sisällä kansalaistoimintaa

Suomalaisessa yhteiskunnassa valtio ja kunnat kantavat huolta kansalaisistaan. On voittoa tavoittelevaa yritystoimintaa sekä julkisen vallan ylläpitämää toimintaa: ensimmäinen ja toinen sektori. Niiden ulkopuolelle jää harmaa alue, kolmas sektori. Sosiaalisia verkostoja, kuten perhettä, ystäviä ja työsuhteita nimitetään neljänneksi sektoriksi. (Harju 2003, 16). Kolmannella sektorilla viitataan järjestötyöhön, jossa on selkeitä palkkatyöläisiä ja etenkin vapaaehtoisia. Kolmannen sektorin piiristä lähtee polkuja myös palkkatyöhön, esimerkiksi työttömille järjestettyjä tuettuja projekteja,

joista osallistujat saavat vain pienen taloudellisen palkkion, mutta myöhemmin toivon mukaan oikean työpaikan. (Eskola & Kurki 2001, 11.)

Kolmas sektori sisältää myös kansalaisista itsestään nousevia oma-aputoiminnallisia tukimuotoja, kuten osuuskuntia tai esimerkiksi vammaisten omia yhdistyksiä. Tarkasteltaessa kolmatta sektoria taloudellisena kategoriana siitä puhutaan sosiaali- ja yhteisötaloutena. (emt. 16–17.) Suomalaiselle kolmannelle sektorille on tyypillinen yleishyödyllisyys, eettisyys, voittoa tavoittelemattomuus, riippumattomuus, yhteisöllisyys, solidaarisuus, joustavuus ja vapaaehtoisuus. (Harju 2003, 15.)

Suomen Punainen Risti on kolmanteen sektoriin sijoittuvaa kansalaistoimintaa rekisteröidyssä yhdistyksessä, jolla on tarkat määritellyt tavoitteet, säännöt ja toimintatavat. Järjestön seitsemän periaatetta kuvaavat hyvin myös järjestön aatteellista suuntausta. Vapaaehtoistyötä organisoivat palkattu työntekijä, vaikka sen alaiset vapaaehtoiset toimivat palkatta. Kolmannen sektorin kansalaistoiminnasta puhuttaessa sosiaali- ja yhteisötaloutena, hyvä esimerkki on ensiapuryhmät, joiden toiminta täydentää virallista terveydenhuoltoa ja säästää kustannuksia.

Kansalaisyhteiskunta on kokoava käsite, joka sisältää kolmannen sektorin, vapaaehtoistoiminnan ja niin sanotut sosiaaliset liikkeet. Kansalaisyhteiskunta käsite on syntynyt vastakohtaksi julkisen sektorin ja taloudellisen toiminnan edellyttämälle yhteiskunnalliselle toiminnalle. Kansalaisyhteiskunta on alue, jossa yksilöt eli kansalaiset toimivat epävirallisesti. (Eskola & Kurki 2001, 17.)

Kansalaisyhteiskunta edustaa toimintaa ja arvoja, joille on suuri tarve. Ihmiset haluavat toteuttaa itseään, eikä työelämä läheskään aina mahdollista sitä, niinpä ihmiset kaipaavat vastapainoa työlle. Ihmiset kaipaavat paikkoja, joissa he voivat tavata muita ihmisiä ilman tiettyä statusta. Ihmisillä on myös tarve tehdä hyviä tekoja, mitä ne sitten itse kullekin ovat. Kansalaistoiminnassa rakennetaan arjen hyvinvointia auttamalla toisia ihmisiä. Tämä synnyttää modernia yhteisöllisyyttä, jota me sosiaalisina olentoina tarvitsemme. Ihmisillä on tarve kuulua johonkin, tulla hyväksytyksi ja olla osa jotakin yhteisöä. Sen toiminnot tarjoavat paikkoja osallistumiselle, toiminnalle ja mukana ololle. Ihmiset pitävät entistä tärkeämpinä myös tunteita, kokemuksia, merkityksiä ja asioiden mielekkyyttä.

Kansalaistoiminnassa ollaan mukana sydämellä ja tunteella, ei leivän ansaitsemisen pakosta tai toisen kehotuksesta. Järjestötoiminnassa on kuitenkin samalla tavalla juonittelua, valtataistelua ja epätasa-arvoisuutta kuin ihmisten muussakin elämässä. Järjestöeliitti käyttää yhteiskunnallista vaikutusvaltaa samaan aikaan kun rivijäsenten tehtävänä on maksaa jäsenmaksut ja pyörittää vapaaehtoisesti käytännön toimintaa. Järjestötoiminnasta onkin alkanut tulla hyvinvoivien suomalaisten harrastus sillä aikaa kun vähäosaiset ovat jäämässä sivuun. (Harju 2007, 13–14.)

Kansalaistoiminta käsitteenä tarkoittaa sitä, että kansalainen antaa oman työpanoksensa oman lähipiirinsä ulkopuolisille ihmisille tukemalla ja auttamalla heitä eri tavoin, ilman että hyötyy siitä taloudellisesti. Jäsenmaksunsa jollekin järjestölle maksavat henkilöt eivät tee kansalaistoimintaa elleivät he myös toimi aktiivisesti vapaaehtoisina järjestön piirissä. (Harju 2003, 10.) Kansalaistoiminta on pohjimmiltaan ihmisten toimintaa sellaisten asioiden puolesta, joita he pitävät tärkeinä ja arvokkaina. Länsimaisen kansalaistoiminta -käsitteen synty voidaan ajoittaa 1700-luvun lopulle. Tällöin alettiin luoda yhdistyksiä ratkaisemaan yhteiskunnan ongelmia sekä alettiin vaatia tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta lain edessä. (emt. 21.)

Kansalaistoiminta on julkista toimintaa yhteiskunnassa, yhteisön jäsenenä, erilaisissa yhdistyksissä tai kansalaisjärjestöissä. Kansalaistoiminnan lähtökohta on egoistinen eli minä toimin, vaikka aktiivisuuden hyödyn täytyy kohdistua muille kuin itselle, lähipiirille tai työnantajalle. Henkilö voi tehdä hyviä tekoja yksin yhteiseksi parhaaksi, esimerkiksi hän voi lahjoittaa keräyksiin ja allekirjoittaa vetoomuksia. Tämä ei kuitenkaan ole kansalaistoimintaa. Varainkeräyslippaan kanssa kadulla rahan kerääminen tiettyä tarkoitusta varten, on kansalaistoimintaa. Silloin henkilö on mukana organisoidussa toiminnassa omalla työpanoksellaan. Kansalaistoiminta edellyttää aina useamman henkilön työpanoksen. Organisointi ei tarkoita, että taustalla tulisi välttämättä olla rekisteröity järjestö, yhdistys tai säätiö. Kansalaistoiminta ja vapaaehtoistyö eivät ole sama asia. Kaikki vapaaehtoistyö ei suuntaudu yhteiseksi hyväksi. Kaikessa kansalaistoiminnassa on mukana kansalaisaktiivisuutta. Kansalaisaktiivisuus on kuitenkin individualistisempi asia, josta voi puuttua yhteinen tekeminen, konkreettinen työ ja toiminta yhteiseksi hyväksi, jolloin se ei ole kansalaistoimintaa. Keskeisin osa kansalaistoimintaa tehdään

kansalaisjärjestöissä. Kansalaisjärjestö on rekisteröity tai rekisteröimätön yhdistys, joka toimii tietyn päätetyn tarkoituksen hyväksi, sillä on hyväksytyt säännöt sekä toimintaorganisaatio ja sovittu taloudenhoito. (Harju 2003, 9–12.)

4.3 Vapaaehtoisesti osallistutaan

Vapaaehtoistoiminta vahvistaa yhteistä hyvinvointia ja rikastuttaa yhteisön elämää. Vapaaehtoisena voi olla vaikka vain kerran elämässään tai säännöllisesti, vaikka useita kertoja viikossa. Tekijöilleen toiminta tarjoaa elämän sisältöä, mahdollisuuksia osallistua ja kehittää itseään. Vapaaehtoistoiminnan tulee olla organisoitua, pitkäjänteistä ja luotettavaa. Siihen sisältyy toiminnan suunnittelu, uusien ihmisten rekrytointi ja perehdyttäminen, koulutus, työnohjaus ja palkitseminen. Toimintamahdollisuuksia täytyy myös kehittää sekä motivoida, arvioida ja tarjota virkistystä vapaaehtoisille. Työtä tehdään tavallisen ihmisen taidoilla. Motiiviksi riittää halu olla mukana. Vapaaehtoinen kuitenkin sitoutuu tekemään sen minkä lupaa. Toiminnan luotettavuus konkretisoituu vapaaehtoisten tekojen mukaan. Apua annetaan sitä saavan ehdoin ja avun tarve otetaan vakavasti. (Suomen Punainen Risti 2005, 7-8.)

Anne Birgitta Yeung (2005; ks. Harju 2007, 153.) kertoo vapaaehtoistyön olevan tärkeä yhteiskunnallinen ja yksilöllinen voimavara, jossa yksilöt käyttävät omia henkilökohtaisia resurssejaan toisten hyvinvoinnista ja samalla omasta huolehtimiseen.

Antti Eskola ja Leena Kurki (2001, 10.) kirjoittavat toimittamassaan kirjassa vapaaehtoistyön olevan osallistumista vuorovaikutukseen perustuvaan organisoituun auttamis- ja tukitoimintaan, joka tähtää henkisen ahdingon lievittämiseen tai elinoloihin liittyvän puutteen korjaamiseen. Vapaaehtoistyötä ei tehdä yritystoimintana, palkkatyönä, eikä harjoitteluna. Tehtävään valmennetun auttajan motiivi pohjautuu ajatukseen, että hän voi olla avuksi ja oppii jotakin tärkeää.

Govaart (2001) jakaa vapaaehtoistoiminnan keskinäiseen tukeen, auttamiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Eri kulttuurienkin vapaaehtoistoiminnoista on

löydetty tietyt yhtenäiset pysyvät elementit, jotka ovat palkattomuus ja pakottamattomuus eli vapaaehtoisuus, jota tehdään toisten ihmisten tai yhteisön eduksi. Suomessa vapaaehtoistoiminnan periaatteisiin kuuluu edellisten tärkeiden elementtien lisäksi vastavuoroisuus, yhteinen ilo, tasa-arvoisuus, ei-ammattimaisuus sekä luottamuksellisuus. Vapaaehtoistoimija nähdään yhteistyökumppanina, jonka tulee olla vaitiolovelvollinen, puolueeton ja vastuuntuntoinen sekä hänen tulee saada toimintaansa tukea ja rohkaisua. (Yeung 2002, 11.) Marianne Nylundin ja Anne Birgitta Yeungin (2005, 15) toimittamassa kirjassa naiset kertovat vapaaehtoistoiminnan olevan ihmisille luonteva osa arkipäivää ja hyvän elämän kokemusta.

Aaro Harju (2003) selittää vapaaehtoisuuden olevan kansalaisten osallistumista yhteiseen hyvään tähtäävään toimintaan ilman taloudellista korvausta. Yleensä vapaaehtoistoiminta on harrastusmaista toimintaa, mutta joillekin se merkitsee konkreettista työntekoa ilman rahallista palkkiota. (Harju 2003, 118) Hannu Sorrin (1998, 95–100.) mukaan uudenlaista vapaaehtoisuutta leimaavat ajallinen joustavuus, itseohjautuvuus, spontaanisuus, luovuus ja asioiden koskettavuus omassa elämässä. Henkilökohtaisen hyödyn merkitys toiminnassa kasvaa. Moilanen (2001, 3) toteaa, että pelkkä hyvä mieli ja auttamisesta saatava tyydytys ei riitä enää kaikille. Se jokin muu lisä voi olla arvostusta, seuraa, mukavaa ajankulua ja yhteenkuuluvuutta johonkin ryhmään. Lisäksi tarvitaan kannustusta, kiitosta, palkitsemista ja mahdollisuutta kouluttautua. Vapaaehtoistyössä tulee muistaa myös lepovuorot, koska myös vapaaehtoistoimintaan voi väsyä. Ilman näitä asioita kukaan ei motivoitu tekemään pitkäjänteistä, tuloksellista työtä yhteiseksi hyväksi ilman taloudellista korvausta.

Aira Heinänen (2001, 7) on kiteyttänyt vapaaehtoistyön järjestöllisen merkityksen näin: ”Vapaaehtoiset ovat järjestön aarre ja voimavara, imagon säteilevä lisä, uskottava elementti. Innokkaat vapaaehtoiset näkyvät, kuuluvat ja vaikuttavat.”

Vapaaehtoisuus on jopa yksi Punaisen Ristin seitsemästä periaatteesta ja sitä toteutetaan sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Vapaaehtoiset osallistuvat esimerkiksi varojen hankintaan, ensiaputoimintaan, verenluovutukseen, nuorisotoimintaan, avustustyöhön, kehitysyhteistyöhön ja erilaisten projektien

toteuttamiseen. Ylipäättään vapaaehtoiset pitävät yllä järjestön toimintaa ja kehittävät sitä. Järjestössä on myös palkattua henkilökuntaa, mutta toiminnan jatkuvuuden kannalta vapaaehtoiset ovat ensisijaisen tärkeitä. Osallistua voi joko olemalla henkilökohtaisesti toiminnassa mukana, maksamalla vuosittaisen jäsenmaksun, osallistumalla keräyksiin tai ryhtymällä kuukausilahjoittajaksi haluamallaan summalla. (Kankaansivu 2007, 45.)

Suomessa vakiintuneita toimintamuotoja ovat muun muassa verenluovutus, ensiapuryhmätoiminta, henkinen ensiapu, katastrofirahaston keräykset, vähävaraisten perheiden avustaminen, ystävätoiminta ja nuorisotoiminta. Vapaaehtoiset ovat mukana myös erilaisten kampanjojen toteuttamisessa: he käyvät esimerkiksi kertomassa kouluilla humanitaarisista oikeuksista tai monikulttuurisuudesta ja suvaitsevaisuudesta. (emt. 45–46.)

Osallistuminen muiden määrittelemään tekemiseen antaa mahdollisuuden osallistua myös vain väliaikaisesti sitoutumatta toimintaan sen enempää. Osalle jäsenistä tämä on juuri sen kaltaista osallistumista, jota he tavoittelevatkin. Kaikille tämä ei kuitenkaan riitä vaan osa ihmisistä haluaa olla mukana myös toiminnan suunnittelussa sekä käyttämässä valtaansa sen suhteen miten ja mitä tehdään. Anu Gretschelin (2002; ks. Laitinen 2006, 86–87.) mukaan osallisuus on kuitenkin enemmän kuin kokemuksia tekemisestä, se on osallisuuden tunnetta, joka pitää sisällään voimaantumisen että valtautumisen näkökulmat. Se tarkoittaa että jäsen tuntee pätevyyttä ja pitää omaa rooliaan ryhmässä merkittävänä. Hän tietää millaisia vaikuttamisen keinoja on olemassa ja osaa käyttää niitä.

Osallistuminen johonkin toimintaan liittyy vahvasti ihmisen omaan motivaatioon toimia ja syihin joiden takia halutaan tehdä tiettyä asiaa. Osallistumisen selitykset vaihtelevat samalla ihmisellä eri elämän vaiheissa ja tilanteen mukaan. (Laitinen 2006, 6.)

Malmerg & Little (2002) ovat selittäneet osallistumishalukkuutta tarpeella oppia uutta ja kehittää itseään, tuntea itsensä hyödylliseksi ja hyväksytyksi, taikka tarpeella kuulua johonkin. Heidän mukaansa moderneissa tarveorioissa tarpeet luokitellaan usein kolmeen pääluokkaan. Autonomian tarpeeseen, joka liittyy siihen, että ihminen

haluaa itse valita tavoitteensa ja toimia itsenäisesti siihen päästäkseen. Saavuttamistarve on tarvetta saavuttaa haluttuja tuloksia, oppia uutta ja kontrolloida ympäristöä. Yhteenkuuluvuuden tarve ilmenee haluna olla jäsenenä tietyssä ryhmässä ja saada siitä arvostusta. Jollei edellisiä tarpeita pystytä vapaaehtoistoiminnassa täyttämään tai jos niiden suhteen tulee paljon epäonnistumisia, motivaatio osallistua lakkaa. (Laitinen 2006, 8.)

Vapaaehtoiset osallistuvat toimintaan erilaisista syistä, jotka motivoivat heitä. Nykypäivänä ihmisiä saattaa kiinnostaa vapaaehtoistoiminta, mutta he kokevat, että heillä ole riittävästi aikaa osallistua. Tämän vuoksi SPR:lläkin on alettu kehittämään myös lyhytkestoista toimintaa, johon kuka tahansa saa osallistua vain hetkellisesti. Esimerkiksi lipaskerääjäksi voi tulla halutessaan, vaikka tunniksi tai koululaiset voivat osallistua ystävänpäivänä vanhainkotivierailulle. Toiset taas haluavat vapaaehtoistyöstä itselleen harrastuksen, johon osallistutaan säännöllisesti ja johon toivotaan myös pidempiaikaista sitoutumista, kuten ensiapuryhmien toiminta. Ensiapuryhmässä saa olla mukana myös toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Säännöllisessä ryhmässä toimiminen luo osallisuuden tunnetta. Yhdessä oppimalla ja kokemalla saavutetaan tiettyä yhteisöllisyyttä, jonka kautta yksilö tuntee olevansa hyväksytty ja merkittävä ryhmän jäsen.

4.5 Motivaatio johtaa sitoutumiseen

Motivaatio ei ole aina tietoista. Tiedottomasti saattaa hakeutua toistuvasti saman henkilön seuraan, mutta ei itsekään ymmärrä miksi. Asioilla on kuitenkin aina syynsä eli motiivi. Lähellä motivaation käsitettä ovat myös arvot, arvostukset ja intressit. (Salmela-Aro & Nurmi 2002, 10.)

Motivaatiota selitetään jokaisen ihmisen yksilöllisillä syillään motivoitua tekemään jotain tiettyä toimintaa. Yleisimpiä syitä motivoitumiseen ovat tutkimusten perusteella kiinnostus asiaa kohtaan, halu auttaa muita ihmisiä ja tehdä hyviä tekoja, halu oppia, halu luoda uusia sosiaalisia suhteita tai/ja halu vaikuttaa yhteiskuntaan. Kansalaistoiminta perustuu siihen että ihmisillä on halua osallistua ja toimia. Ilman näitä asioita kansalaisten aktiivisuutta yhteisten asioiden hyväksi ei ole olemassa.

Kansalaistoimintaa ei voi rakentaa pakkojen, velvoitteiden eikä korvausten varaan. Se voi nojata vain ihmisten intoon ja sisäiseen haluun toimia. (Harju 2003, 39–40.)

Vapaaehtoistoiminta on vapaaehtoista ja palkatonta toimintaa. Jotta järjestöjen toiminta olisi jatkuvaa ja järjestelmällistä mukaan tulevien vapaaehtoisten on kuitenkin sitouduttava lupautumiinsa tehtäviin parhaansa mukaan. Sitoutumisen olennaisin elementti on luottamus; luottamus muihin vapaaehtoihin sekä yleistetty yhteisöllinen luottamus. (Yeung 2002, 12). Sitoutuminen liittyy eettisyyteen. Juuri sitoutuminen toimintaan integroi ihmisen persoonallisen elämän. Toiminta tapahtuu yhdessä toisten ihmisten kanssa. Ihmiset jakavat yhteisen tietoisuuden, yhteiset unelmat ja tavoitteet paremmasta arjesta. (Eskola & Kurki 2001, 72.)

Vapaaehtoisten motivointiin, koulutukseen ja jaksamiseen täytyy kiinnittää huomiota. Ihmiset tulevat vapaaehtoisiksi eri syistä. Useimmiten he odottavat mielekästä ja hyvin organisoitua tekemistä. Odotusten täytyessä he sitoutuvat toimintaan. Ihminen, joka tulee toimintaan motiivina halu kuulua ryhmään, toivoo saavansa sosiaalisia suhteita samanhenkisiin ihmisiin. Joillekin taas tärkein syy tulla mukaan on humanitaariset tai ideologiset syyt, jolloin motiivit liittyvät arvomaailmaan. (Suomen Punainen Risti 2005, 9-10.)

YK:n pääsihteeri Kofi Annan on todennut vapaaehtoistoiminnan päivänä 5.12.2001, että ”Paremmen ja turvallisemman elämän saavuttamiseen on tehtävä töitä ja sitouduttava yhä tiukemmin.” (Yeung 2002, 63). Ihmisillä saattaa olla kiinnostusta vapaaehtoistoimintaa kohtaan, mutta myös kiireinen elämäntyyli, jonka vuoksi heille on syytä tarjota lyhyt kestoisempaa vapaaehtoistoimintaa, koska he eivät kykene sitoutumaan pidempiaikaisesti. (emt. 65).

Harva vapaaehtoinen pystyy selittämään miksi on motivoitunut esimerkiksi ensiapuryhmän toiminnasta. Jotkut tuntevat sen antavan henkilökohtaisia asioita kuten uuden oppimista tai hyväksytyksi tulemistä, mutta ryhmä tarjoaa myös sosiaalista pääomaa ja sosiaalisijaitoja. Toisia meistä taas liikuttaa yksinkertaisesti ”halu auttaa”. Motivaation määrä määrittää sitoutumisen asteen. Mitä tärkeämmäksi ja antoisammaksi osallistumisen kokee, sitä tiukemmin siihen sitoutuu ehkä jopa

huomaamatta. Yksilöllistä on tarvitseeko henkilö sitoutumiseen palkintoja vai riittääkö kiitos ja oman kehittyminen.

Ihminen sitoutuu paremmin päämääriin, jos hän on saanut itse olla mukana asettamassa niitä. Täsmälliset päämäärät motivoivat parempaan suoritukseen. Onnistumisella tavoitteiden saavuttamisessa on välitön vaikutus motivaatioon. (Lämsä & Hautala 2005, 89.)

Vapaaehtoisuudessa palkitseminen on mielestäni hyvin tärkeää ja itse uskon behaviorismi -teoriaan, vaikka toisiin henkilöihin voi toki päteä myös Edward Decin (1971) teoria sisäsyntyisestä motivaatiosta. Hän kritisoi behaviorismista ajatusta siitä, että ihmisten toimintaa voitaisiin motivoida ulkoisten palkintojen avulla. Hän luotti enemmän ajatukseen sisäsyntyisestä motivaatiosta, jossa ajatuksena on, että henkilö tekee jotakin itsearvostuksen kohottamiseksi. Esimerkiksi oppilas opiskelee ahkerasti, koska tuntisi muuten ahdistusta ja huonoa omatuntoa. Itsemääräämisteoriassa Deci kuvaa sisäsyntyistä motivaatiota kolmen universaalien psyykkisen tarpeen myötä, jotka ovat: autonomia, kompetenssi ja läheisyys. (Salmela-Aro & Nurmi 2002, 16–17.)

Ulkoisten palkintojen tavoittelemisen lisäksi ihmisillä on paljon omia tunneperäisiä haluja ja pyrkimyksiä, jotka eivät liity lainkaan ympäristön asettamiin velvoitteisiin. Tyypillisiä sisäisesti motivoituneita toimia ovat leikinomainen toiminta, tutkiminen ja haasteellinen toiminta, joita ihmiset tekevät ilman odotusta palkkiosta. Sisäisesti motivoituneen toiminnan ulkoinen palkitseminen saattaa jopa vähentää henkilön halukkuutta toimintaan. Selviytyminen vaikeissa olosuhteissa osoittaa kuinka sisäinen motivaatio liikuttaa ihmistä. (emt. 40–41.) Ulkoapäin annetut, ympäristön kannustamat ja palkitsevat tavoitteet saattavat johtaa yksilön tavoittelemaan jotain jota hän ei tunnepohjaisesti halua. (emt. 49.)

Joseph R. Nuttin (1984; ks. Salmela-Aro & Nurmi 2002, 12–13) esitti, että motivaatio ei ole sisäinen ominaisuus, vaan sellaiset ovat tarpeita. Motiivi on hänen mukaansa yksilön sisäisen tarpeen ja ulkoisen kohteen välinen suhde. Yksilö tyydyttäisi näin ollen tarpeensa ulkoisen maailman kohteilla. Esimerkiksi kun meillä on ylimääräistä aikaa ja haluamme hankkia uuden harrastuksen niin alamme miettiä useita

vaihtoehtoja, jotka voivat tyydyttää tarpeen. Joillekin tutkimukseen vastanneista ensiapuryhmässä toimiminen voi olla tarve kuulua ryhmään, harrastaa, oppia uutta tai kehittyä tietyn päämäärän saavuttamiseksi. Opitut mieltymykset ja tottumukset ovat keskeinen osa motivaatiota. Ihmisillä on aina myös mielikuva siitä mikä heitä motivoi ja mihin he pyrkivät. Ihmisen kognitiivisia tarpeita, joita motivaation myötä tyydytetään, on muun muassa uteliaisuus ja sosiaalisuus.

Aleksei Leontjevin (1977; ks. Salmela-Aro & Nurmi 2002, 14–15) kohteellisen toiminnan teorian väittämä on, että psyykkisten ilmiöiden ja ulkomaailman välillä on kohteellista toimintaa. Ajatuksena hänellä on, että motiivit ohjaavat kaikkea ihmisen toimintaa, jokaisen yksilön pyrkimään suuntaan. Kuhunkin tavoitteeseen pyritään, alatavoitteisiin motivoituen. Esimerkiksi jos vapaaehtoinen haluaa päästä opiskelemaan sairaanhoitajaksi, niin hän ajattelee ensiaputoiminnan edes auttavan häntä tavoitteeseen pääsemisessä. Keskeisiä motivaatioita on erilaisia, yleisimmin tärkeintä voi olla työ, perhe tai harrastukset. Maslow'n (Leontjev 1977; ks. Salmela-Aro & Nurmi 2002, 15) mukaan tarvehierarkia on samanlainen kaikille yksilöille. Se koostuu fysiologisista tarpeista sekä turvallisuuden, rakkauden, kunnioituksen ja itse toteutumisen tarpeista. Toisin kuin Leontjevin yksilöllisyyttä korostavassa teoriassa, jossa henkilöiden motiivien tärkeysjärjestys on erilainen. Henry Murray'n (1938; ks. Salmela-Aro & Nurmi 2002, 16) motiiviteorian keskeinen käsite oli tarve. Hänen teoriansa taustat tulivat biologiasta ja kemiasta, joka saattoi vaikuttaa hänen tarpeeseensa luokitella tarpeita. Hänen pienen tutkimuksensa tuloksina tarpeita oli muun muassa: suoriutuminen, läheisyys, aggressio, leikki ja seksuaalisuus. Hän tarkasteli motivaatiota ihmisten tarpeiden ja ympäristön paineiden kautta.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa kuvaan tutkimuksen toteutuksen tarkasti. Aluksi kerron tutkimuksen tarkoituksesta ja tavoitteista. Sen jälkeen perehdytään tutkimusongelmiin, tutkimusmenetelmiin ja aineistonkeruuseen. Seuraavaksi paneudutaan tutkimusaineiston analysointiin ja lopuksi analysoidaan tutkimuksen luotettavuutta.

5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Suomen Punaisessa Ristissä on tutkittu aiemminkin ensiapuryhmä toimintaa, mutta vain Etelä-Suomessa, jolloin tutkimustuloksiin on vaikuttanut myös erilainen elinympäristö. Tämä on ensimmäinen tutkimus joka on tehty Savo-Karjalan piirin ensiapuryhmätoimintaa varten. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa hyödyllistä tietoa liittyen vapaaehtoisten toimintaan sitoutumisesta ja heidän motivoimisestaan. Tutkimukselle on havaittu selkeää tarve, kun on huomattu että uusia henkilöitä on vaikea saada mukaan toimintaan ja ryhmässä mukana pitkään olleet ensiapuryhmäläiset ovat väsyneitä. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää uusien vapaaehtoisten hankinnassa ja ensiapuryhmätoiminnan kehittämisessä.

5.2 Tutkimusongelmat

Tutkimusongelmana on arvioida Suomen Punaisen Ristin Savo-Karjalan piirin ensiapuryhmien vapaaehtoisten sitoutumiseen ja motivaatioon vaikuttavia asioita. Pyrin saamaan selville miksi vapaaehtoisuudesta innostutaan, palkitaanko siitä tarpeeksi, kuinka vapaaehtoiset saataisiin pysymään toiminnassa ja mistä saadaan mukaan uusia vapaaehtoisia. Näiden tietojen avulla aiotaan kehittää SPR:n Savo-Karjalan piirin ensiaputoimintaa. Tutkimusongelmat ja sen pohjalta myös tutkimuskysymykset muotoutuvat suoraan tilaajan eli Suomen Punaisen Ristin Savo-Karjalan piirin ensiaputoiminnanvastaavan tarpeiden pohjalta.

Päätutkimusongelma on:

Kuinka saataisiin ensiapuryhmien vapaaehtoiset sitoutumaan toimintaan?

Tutkimuksen alaongelmat olivat:

- 1) Mitkä tekijät vaikuttavat vapaaehtoisen motivaatioon?
- 2) Saavatko vapaaehtoiset tarpeeksi tukea vapaaehtoisuuteensa?
- 3) Mistä uusia vapaaehtoisia voidaan saada mukaan toimintaan?

5.3 Käytetyt menetelmät

Päädyin käyttämään tutkimuksessani kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmiä, koska tutkimukseni perusjoukko oli 400 ensiapuryhmien vapaaehtoista eli joukko oli varsin suuri. Tutkimukseni otos on 12 prosenttia perusjoukosta ja se on otettu käyttäen satunnaisotantaa. Tutkimukseen osallistui yhteensä 48 henkilöä. Savo-Karjalan 52 piiristä valitsimme ensiapuvastaavan kanssa tasaisesti koko alueelta yhteensä 16 osastoa, joista kahdeksan toimii aktiivisesti ja toiset kahdeksan osastoa on vähemmän toimivia. Tämän jälkeen ensiapuryhmien kilpailupäivillä Huhmarissa jaoin kyselylomakkeet satunnaisesti kahdeksan tutkimukseen valitun aktiivisen ryhmän kolmelle vapaaehtoiselle per ryhmä. Vähemmän aktiivisten ryhmien kolmelle vapaaehtoiselle per ryhmä postitin kyselyt, ryhmienjohtajilta saamieni satunnaisten osoitteiden mukaan.

Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen avulla pystytään selvittämään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä. Tällainen tutkimus edellyttää tarpeeksi suurta ja edustavaa otosta. Kvantitatiivisen aineiston keruussa käytetään usein standardoitua tutkimuslomaketta valmiine vastausvaihtoehtoineen. (Heikkilä 2008, 16.) Tässä tutkimuksessa olen käyttänyt myös avoimia kysymyksiä, koska en ole tuntenut vaihtoehtoja etukäteen tai olen halunnut saada persoonallisia vastauksia ja parannusehdotuksia. (emt. 49). Tutkimusongelman ja kohderyhmän perusteella päädyin käyttämään tiedonkeruumenetelmänäni postikyselyä. (emt. 18). Olen havainnollistanut tuloksia pylväsdiagrammien avulla.

Tutkimukseni on Survey-tutkimus eli suunnitelmallinen kyselytutkimus. Se on tehokas ja taloudellinen tapa kerätä tietoa kun tutkittavia on paljon. Survey-tutkimuksessa aineisto kerätään tutkimuslomaketta käyttäen. (Heikkilä 2008, 19.) Tiedonkeruu menetelmäni valintaan vaikutti tutkimusjoukon hajanaisuus eripuolilla Savo-Karjalaa ja kohdejoukon laaja ikähaarukka. Tutkimusjoukossa suurin osa on keski-ikäisiä tai vanhempia ihmisiä, joten Internetissä täytettävä kysely ei ollut vaihtoehto. Pyrin tekemään kyselylomakkeesta (Liite 1) mahdollisimman helposti vastattavan ja yksinkertaisen. Lomakkeesta tuli hieman pidempi kuin luulin, koska tilaaja toivoi saavansa mukaan tietyt kysymykset vielä tutkimukseeni olennaisten kysymysten lisäksi. Kyselystä pyrin tekemään selkeän, valitsemaan kysymysten asettelun

tarkkaan ja tekemään siitä loogisesti etenevän. Ryhmittelin kysymykset neljän selkeään otsikon alle, jotka olivat taustatiedot, motivaatio, sitoutuminen ja ensiapuryhmän käytännöt. (emt. 48.)

Lomakkeen testasin kokouksessa, jossa oli mukana 5 ensiapuryhmän johtajaa ja Savo-Karjalan piirin ensiapuvastaava. Kokouksessa he saivat ehdottaa kysymyksiä tutkimuslomakkeeseen ja he toimivat samalla ikään kuin kyselylomakkeen testiryhmänä. Tarkastelimme kysymysten selkeyttä, yksiselitteisyyttä ja vastausvaihtoehtojen toimivuutta. Testasimme myös lomakkeen täyttämiseen kuluvan ajan, joka on noin kahdeksan minuuttia. Testauksen jälkeen tein tarvittavat muutokset lomakkeen rakenteeseen, vastausvaihtoehtoihin ja kysymysten järjestykseen. Tämän jälkeen esittelin lomakkeen opinnäytetyötäni ohjaavalle lehtorille, minkä jälkeen korjasin vielä lomaketta hänen antamiensa ohjeiden mukaisesti. Lähtökohtana oli, että kyselylomakkeessa kysytään niitä asioita, joita myös ryhmien johtajat ja henkilöstö haluavat selvittää. Kirjeen mukana lähetin kyselylomakkeen lisäksi saatekirjeen sekä palautuskuoren sisältäen osoitteen ja postimaksun. Saatekirjeen tehtävänä on motivoida vastaajaa täyttämään lomake ja selvittää tutkimuksen taustaa. Saatekirje oli alle sivun pituinen kohteliaasti kirjoitettu kirje.

5.4 Tutkimusaineisto

Tutkimus aineisto koottiin käyttäen satunnaisotantaa. Satunnaisotannassa mitään osastoa ei ole suosittu tai syrjitty otantaa tehdessä. Tutkimus tehtiin käyttäen kyselylomaketta, joka oli tarkoituksena saada valmiiksi ennen ensiapuryhmien kilpailupäivää, joka järjestettiin Huhmarissa 15.5.2010. Aktiivisten osastojen ensiapuryhmät, jotka olivat saapuneet paikalle, vastasivat kyselyyn tällöin. Jaoin kyselylomakkeet satunnaisesti kolmelle henkilölle per paikallisosaston ensiapuryhmä. Samalla pystyin ohjeistamaan heitä ja motivoimaan vastaamaan rehellisesti. Seuraavaksi aloin hankkia sähköpostin ja puhelimen avulla ei-aktiivisten osastojen ensiapuryhmienjohtajilta vapaaehtoisten osoitetietoja. Johtajat valitsivat itse ensiapuryhmästään kolme henkilöä joille lähetin kyselyn. Ei-aktiivisten ryhmien vapaaehtoisille lähetin kyselyt 15.6.2010 ja pyysin heitä vastaamaan 30.6.2010

mennessä kirjeen mukana olleessa palautuskuoressa. Palautuskuoreen kirjoitin osaston nimen, jotta voisin seurata mistä osastosta vastaus on tullut. Saatekirjeessä (Liite 2) selvitin millaista tutkimusta olen tekemässä ja mikä on tutkimuksen tarkoitus. Vetosin siihen, että vapaaehtoisten kannattaa vaikuttaa ensiapuryhmien kehittämiseen vastaamalla lomakkeeseen. Huhmarissa teettämiäni kyselyitä ja lähettämiäni kyselyitä oli yhteensä 48.

Kyselyssä ei kysytty osastoa, eikä sellaisia tietoja henkilöstä, jonka kautta hän olisi tunnistettavissa. Kyselyn tulokset käsiteltiin luottamuksellisesti. Saatteen allekirjoittivat Savo-Karjalan piirin toiminnanjohtaja sekä ensiapuvastaava. Tällä halusin välittää vastaajille tutkimuksen tärkeydestä, joka saattoi vaikuttaa myös vastausprosenttiin.

Huhmarissa kyselyyn vastasi 21 vapaaehtoista. Postitin lisäksi 27 kyselyä, joista sain 20 vastausta takaisin. Huhmarissa teetettyjä kyselyitä ja palautuspäivään mennessä saatuja vastauksia tuli yhteensä 41 eli vastausprosentti oli hieman yli 85 prosenttia. Vastauksia sain yhteensä 16 osastosta ympäri Savo-Karjalan piiriä, jossa on yhteensä 52 osastosta. Olin erittäin tyytyväinen saamaani vastausprosenttiin, eikä jatkotoimenpiteitä tarvinnut tehdä.

Aktiivisten ryhmien vapaaehtoisista vastasi	21
Ei-aktiivisista ryhmistä postikyselyinä vastasi	20
Yhteensä kyselylomakkeita jaoin/ postitin	48
Vastauksia sain yhteensä	41
Tutkimuksen vastausprosentti on:	85 %

5.5 Tutkimusaineiston analysointi

Tutkimus aineiston analysoinnin tein koodaamalla ja syöttämällä tutkimusaineiston SPSS-ohjelmaan. Lähes kaikki muuttujat olivat nominaaliasteikollisia, joten analyysissä otin aineistosta prosenttijakaumat. Käytin SPSS – ohjelmaa myös

tulosten muuttamisessa kuvalliseen muotoon. Päädyin käyttämään pylväsdiagrammeja, sillä ne kuvaavat selkeästi tutkimuksen tulokset. Kyselylomakkeessa oli useita avoimia kysymyksiä, jotka ensin teemoittelin ja sen jälkeen luokittelin vastaukset teemojen pohjalta. Sanallisten vastausten luokittelu on haastavaa, mutta avoimeen kysymykseen voi vastata haluamallaan tavalla ja vastaukset ovat todellisuutta vastaavia. Kyselylomakkeessa oli myös strukturoituja kysymyksiä, jotka oli yksinkertaista koodata SPSS-ohjelmaan. Strukturoitujen kysymyksien vastauksissa virhemahdollisuudet ovat pienemmät kuin avoimissa kysymyksissä, mutta niissä jokaiselle vastaajalle tulee löytyä oikeanlainen vaihtoehto. En käyttänyt kaikkia kyselylomakkeella saatuja vastauksia tutkimuksen teossa. Osa kysymyksistä oli laitettu lomakkeeseen tilaajan pyynnöstä ja hän hyödyntää vastauksia haluamallaan tavalla. Osaan kysymyksistä en saanut selkeitä vastauksia. Koin tarpeettomaksi analysoida tutkimuksessani kaikkia lomakkeen kysymyksiin saamiani vastauksia.

5.6 Luotettavuus

Mittauksen hyvyttä tai luotettavuutta kuvataan kahdella käsitteellä: validiteetti ja reliabiliteetti. Validius tarkoittaa systemaattisen virheen puuttumista, joka merkitsee tutkimuksen luotettavuutta. Se kuvaa sitä, missä määrin on onnistuttu mittaamaan sitä mitä piti. Mahdollinen virhelähde survey-tutkimuksissa on valehteleminen ja muistivirheet, jotka aiheuttavat satunnaisvirheitä. (Heikkilä 2008, 186.) Reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten tarkkuutta, joka mittaa tulosten luotettavuutta. Tutkimuksen tulokset eivät saa olla sattumanvaraisia. Tieteellisiä tuloksia ei pidä yleistää niiden pätevyysalueen ulkopuolelle. Tutkimuksen tulokset eivät yleensä päde toisena aikana tai toisenlaisessa yhteisössä. (emt. 31.)

Tutkimuksen vastausprosentti on 85, joka on perusjoukosta vähän yli 10 prosenttia. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta onkin tärkeää, että satunnaisotoksella vastauksia saatiin tasapuolisesti aktiivisilta ja ei-aktiivisilta ensiapuryhmiltä ympäri Savo-Karjalan piirin aluetta. Vastausprosentti nähdään tutkimuksen validiteetin kannalta riittävänä ja korkeana. Saadut vastaukset edustavat siis tarpeeksi kattavasti tutkittavaa perusjoukkoa. Tutkimukseen osallistui perusjoukosta joka kahdeksas

henkilö. Suunnittelin huolellisesti tiedonkeruun ja otoksen. Postitettuja kyselyitä pystyin seuraamaan vastauskuoreen merkitsemäni osaston nimen perusteella. Tämän perusteella tiedän että jokaisesta otokseen valitusta 16 osastosta vähintään yksi henkilö on vastannut kyselyyn.

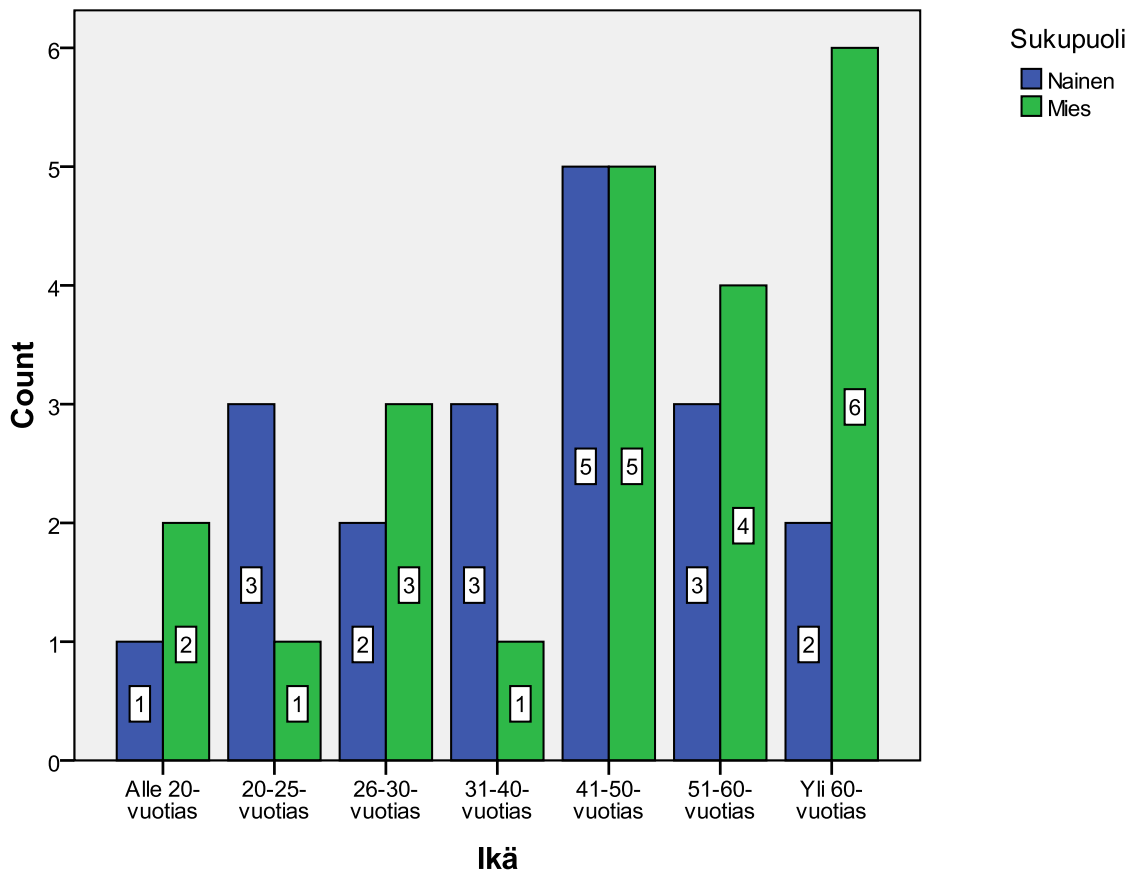
Lomakkeen kysymykset mittasivat oikeita asioita ja niiden avulla saatiin vastaus päätutkimusongelmaan. Tutkimuksen kannalta puutteena koin sen, että tutkimustuloksia syöttäessäni SPSS-ohjelmaan jouduin teemoittelemaan ja luokittelemaan avoimia vastauksia aika ankarasti. Monet vapaaehtoiset olivat vastanneet niin monipuolisesti kysymyksiin, että teemoittelu oli vaikeaa. Poimin vastaukseksi aina sen asian mikä kysymykseen oli ensimmäisenä vastattu. Vastauksien laatu oli myös hyvin vaihtelevaa, joten jouduin käsittelemään ja tulkitsemaan tulokset sen mukaan mikä itsestäni tuntuiärkevimmältä. Tutkimuslomakkeesta tekisin seuraavalla kerralla huomattavasti lyhyemmän ja ottaisin mukaan vain tarpeellista tietoa antavat kysymykset. Tekisin kyselylomakkeesta myös paljon yksinkertaisemman ja helposti vastattavan.

6. TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuksessa käyttämäni kysymyksien vastauksista olen tehnyt pylväsdiagrammit, jotta saatujen vastausten hahmottaminen olisi helpompaa. Osaa tutkimuslomakkeen kysymyksistä käsittelem ilman kuvioita pohdintaa osiossa. Käsittelem jokaista tutkimuskysymystä erillisesti saamieni vastausten perusteella. Konkreettiset kehittämissuositukset ovat tulosten lopussa luvussa 7.1. Keskeisenä tulosten tarkastelussa on sitoutumiseen ja motivaatioon liittyvät teorit, joita tarkastelen luvussa 4.5. Selvennän tuloksissa ensin yleisesti Savo-Karjalan piirin ensiapuryhmien nykytilannetta. Sitten haen vastauksia päätutkimuskysymykseen: Kuinka vapaaehtoiset saataisiin sitoutettua ensiapuryhmän toimintaan.

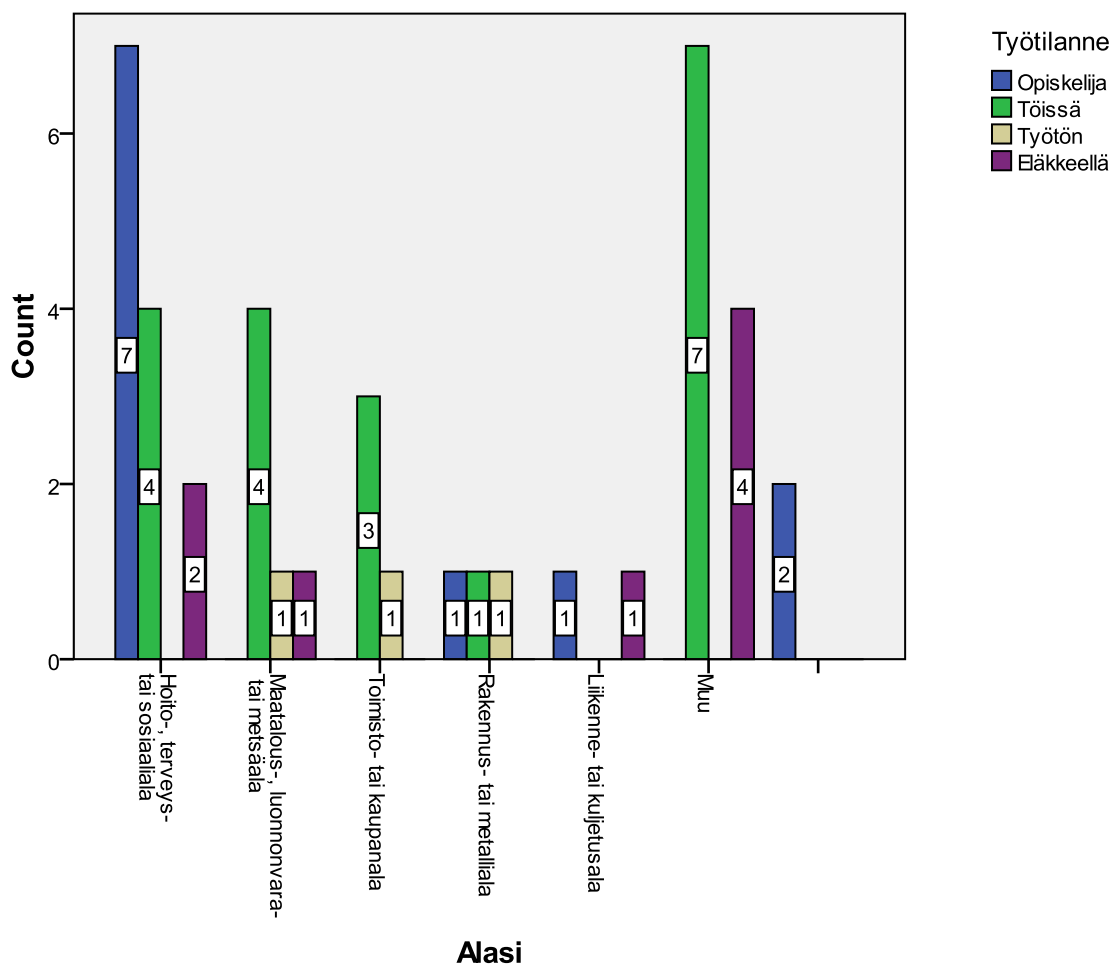
6.1 Taustatiedot nykytilanteesta

Aluksi selvitän mitä sukupuolta ja ikäluokkaa ensiapuryhmien vapaaehtoiset ovat, kuinka käytännön asiat ryhmissä toimivat sekä sitä mikä on parasta ensiapuryhmätoiminnassa ja missä on kehittämisen varaa.

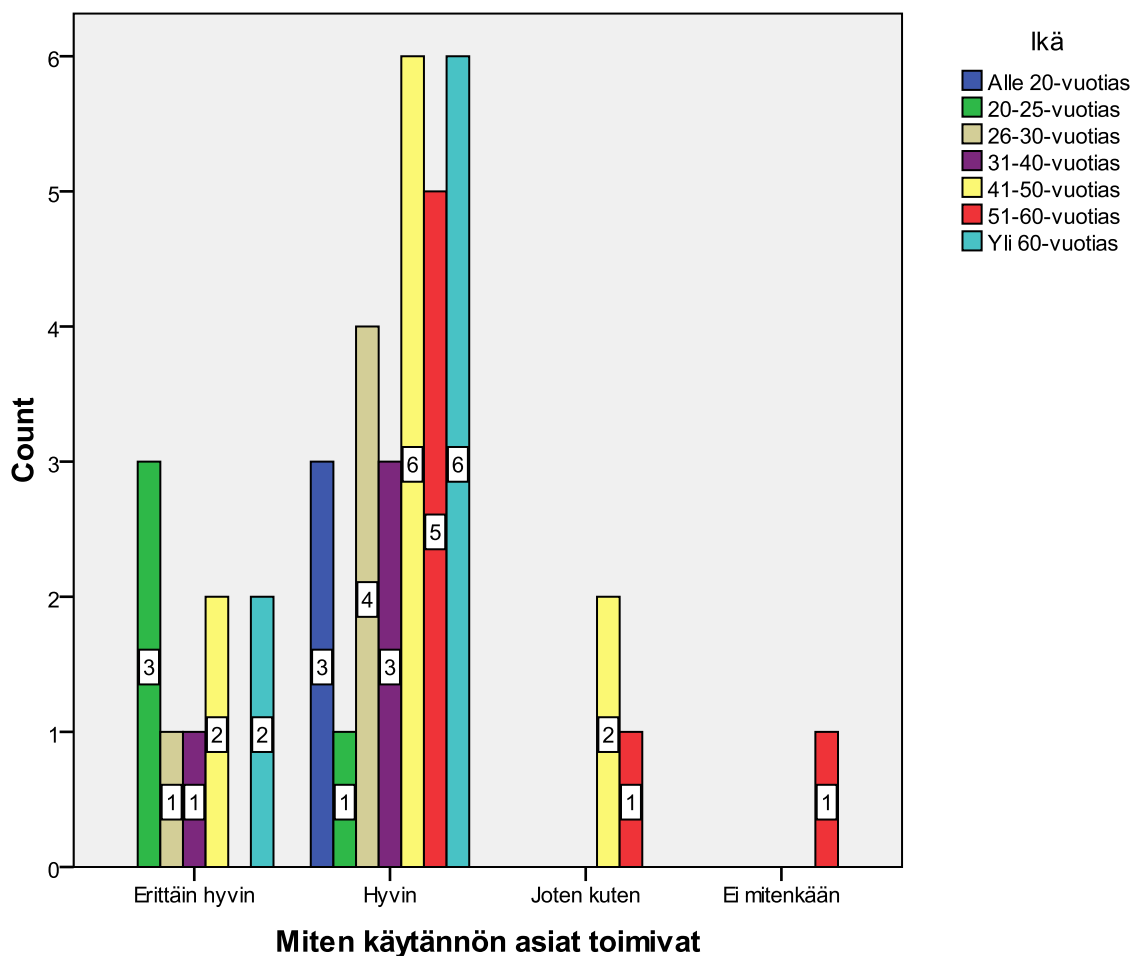
Kuvio 1. Tässä ovat kyselyyn vastanneet henkilöt luokiteltuna iän ja sukupuolen mukaan.

Tästä kuvioista voimme nähdä, että suurin osa vapaaehtoisista on yli keski-ikäisiä tai eläkkeellä olevia iäkkäitä ihmisiä. Yli 40-vuotiaita vastanneita on 25 ja alle 40-vuotiaita henkilöitä, jotka vastasivat tutkimukseen on 16. Tutkimukseen osallistujista naisia on 19 ja miehiä näin ollen 22 henkilöä. Naisia on tasaisesti jokaisessa ikäluokassa, kun taas miehistä suurin osa on yli 40-vuotiaita.

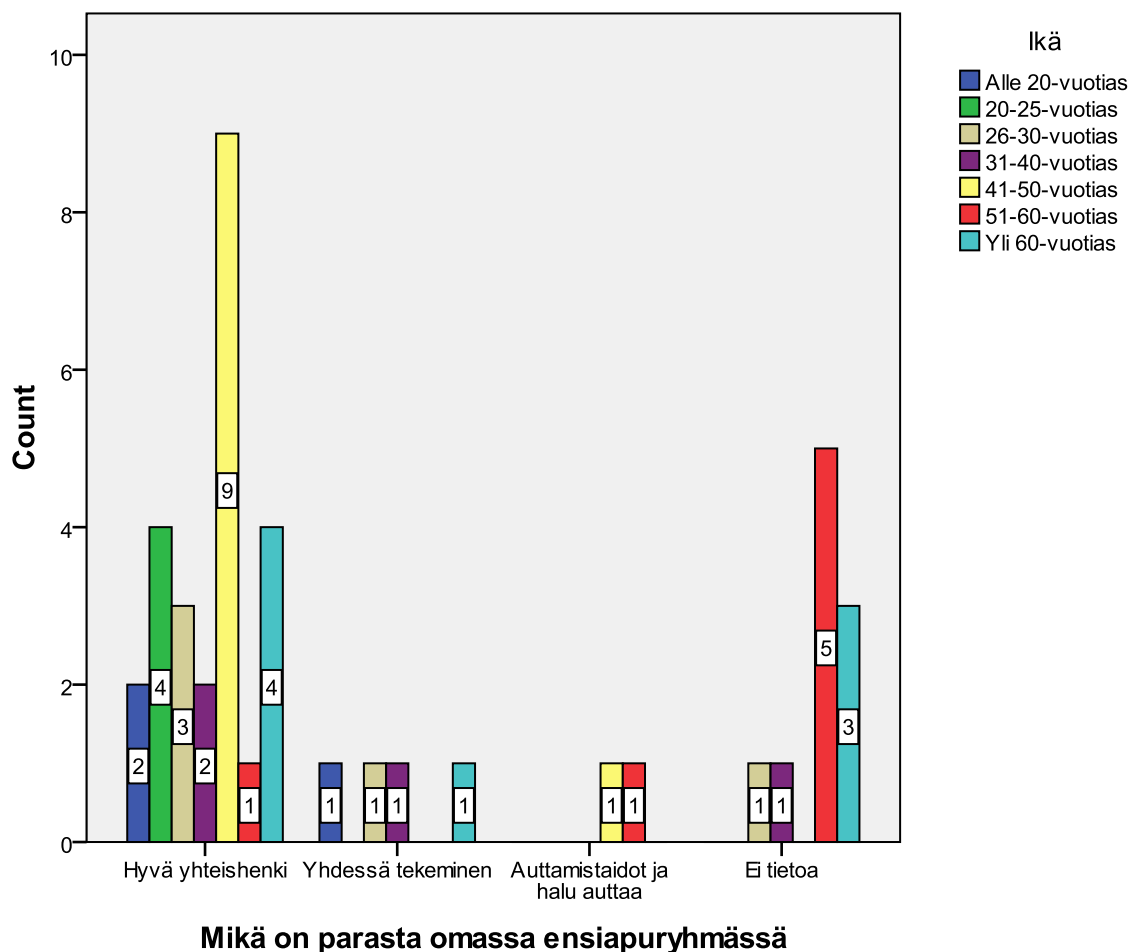
Kuvio 2. Kyselyyn vastanneet vapaaehtoiset ovat luokiteltuna työ-/ opiskelutilanteen ja alan perusteella.

Vastaajista 11 (27 %) on opiskelijoita. Töissä käyviä heissä on 19 (46 %). Työttömiä on 3 henkilöä (7 %). Eläkeläisiä vastaajista on 8 (20 %). 13 henkilöä (32 %) on vastannut toimivansa tai opiskelevansa hoito-, terveys- tai sosiaalialalla. 6 henkilöä (14 %) kertoo olevansa maatalous-, luonnonvara- tai metsäalalla. 4 henkilöä (10 %) vastanneista on toimisto- tai kauppalalla. 3 henkilöä (7 %) on rakennus tai metallialalla. 2 henkilöä (5 %) on liikenne- tai kuljetusalalla. 13 henkilöä (32 %) kertoo olevansa jollain muulla alalla töissä tai koulussa.

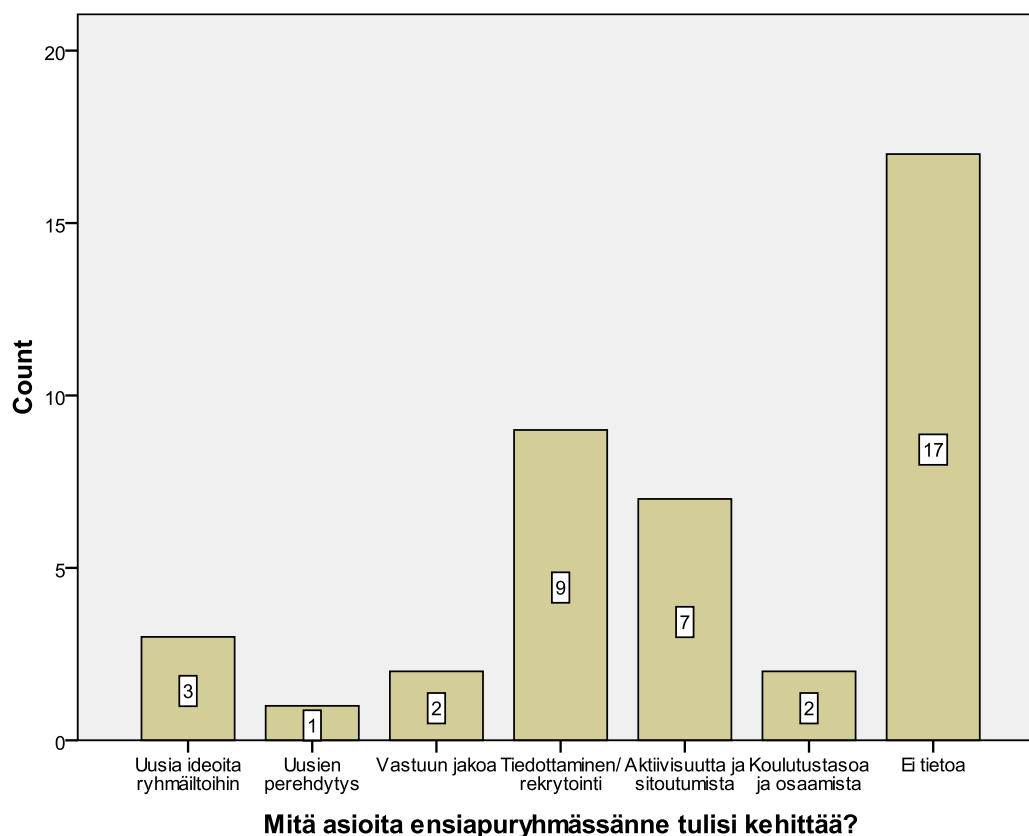
Kuvio 3. Kuviossa Vapaaehtoiset ovat luokiteltuna iän ja sen perusteella, kuinka he kokevat käytännön asioiden toimivan ryhmässä. Käytännön asioiksi tutkimuslomakkeessa luetteloin aikataulut, yhteydenotot, tiedonkulun ja koulutuksen.

28 henkilöä (68 %) eli yli puolet on vastannut ryhmän käytännönasioiden toimivan hyvin. 9 henkilöä (22 %) on vastannut käytännönasioiden toimivan ryhmässään erittäin hyvin. 3 henkilöä (7 %) vastasi asioiden toimivan jotenkuten. 1 henkilö (3 %) vastasi, että heidän ryhmänsä ei ole toiminnassa, joten käytännön asiat eivät toimi millään tavoin. Tästä kuvioista voimme päätellä että tyytyväisimpiä ovat alle 25-vuotiaat nuoret ja tyytymättömiä tämän hetkiseen ryhmän tilanteeseen ovat 51–60-vuotiaat.

Kuvio 4. Kuviossa kyselyyn vastanneet vapaaehtoiset ovat luokiteltuna iän ja sen perusteella, mikä heistä on parasta omassa ensiapuryhmässään.

25 henkilöä (61 %) eli yli puolet on vastannut, että omassa ryhmässä parasta on hyvä yhteishenki. 4 henkilöä (10 %) on vastannut yhdessä tekemisen olevan parasta. Kaksi henkilöä (5 %) on kertonut auttamistaitojen ja ryhmän auttamishalun olevan parhaita asioita. 10 henkilöä (24 %) ei ole vastannut kysymykseen luultavasti, koska heidän mielestään ryhmässä ei ole erityisesti mitään parasta tai ryhmässä on useita hyviä asioita, joista on vaikea valita. Parasta hyvä yhteishenki on nuorten ja 41–50-vuotiaiden henkilöiden mielestä.

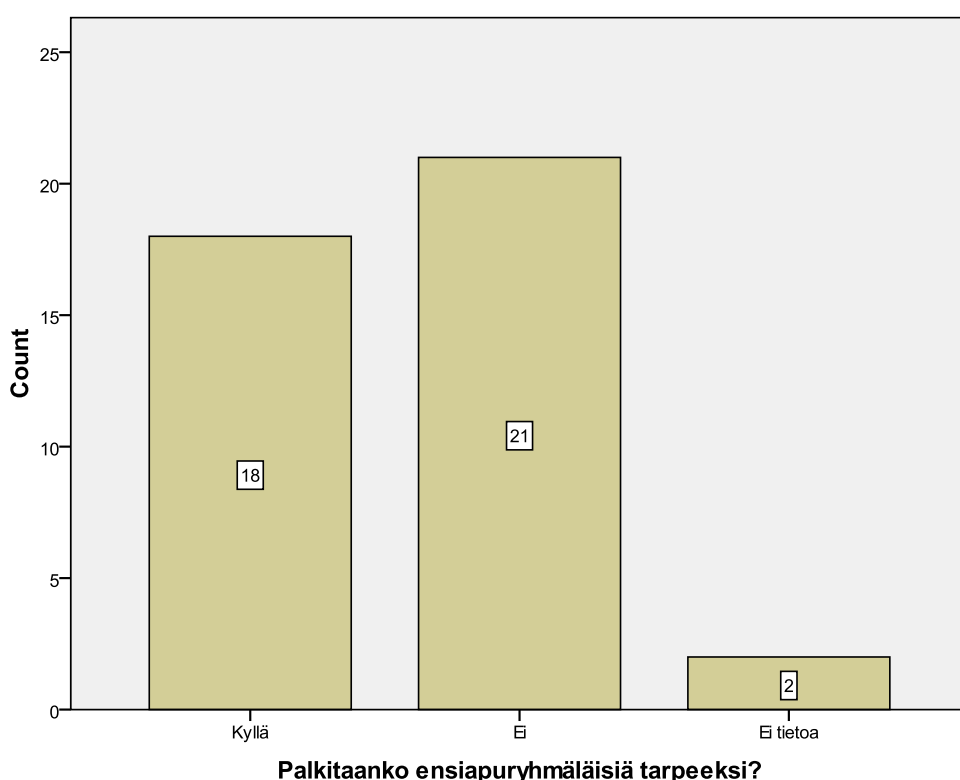

Kuvio 5. Kuviossa kyselyyn vastanneet vapaaehtoiset kertovat mitä asioita heidän omassa ensiapuryhmässä tulisi kehittää.

9 henkilöä (22 %) vastasi, että etenkin ulkoista tiedottamista ja uusien vapaaehtoisten rekrytointia tulisi kehittää. 7 vastaajista (17 %) oli sitä mieltä, että aktiivisuutta ja sitoutumista tulisi parantaa. 3 henkilöä (7 %) oli sitä mieltä että ryhmältoihin tulisi saada uusia ideoita. 2 henkilöä (5 %) vastuun jakoa ja 2 henkilöä (5 %) koulutustasoa. Yksi henkilö (2 %) oli sitä mieltä, että uusien vapaaehtoisten perehdytystä tulisi parantaa. 17 henkilöä (41 %) jätti vastaamatta kysymykseen, joko he eivät keksineet miten toimintaa voisi parantaa tai sitten he eivät nähneet ryhmässään mitään parannettavaa. Ryhmällä ei välttämättä ole visiota siitä mitä tehdään ja mitkä ovat tavoitteet.

6.2 Sitoutuminen ensiapuryhmään

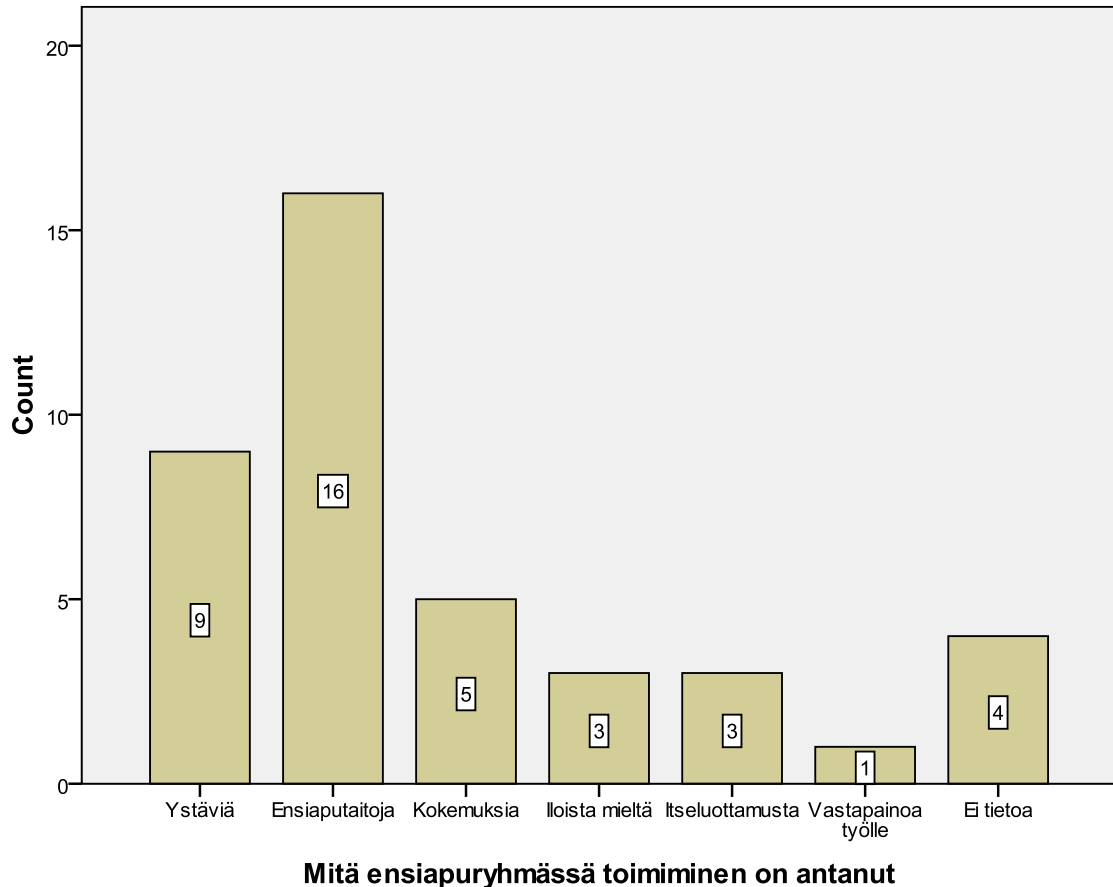
Päätutkimusongelmani oli selvittää, millä tavoin SPR:n Savo-Karjalan piirin ensiapuryhmien vapaaehtoiset saataisiin pysymään mukana toiminnassa. Tähän tutkimusongelmaan hain vastausta tutkimuslomakkeen kysymyksillä: Palkitaanko ensiapuryhmäläisiä tarpeeksi? Mitä ensiapuryhmässä toimiminen on antanut? Millaisia onnistumisia olet kokenut? Millaisia epäonnistumisia olet kokenut? Syy jonka takia lopettaisit ensiapuryhmässä toimimisen?

Kuvio 6. Vapaaehtoiset ovat luokiteltuna iän ja sen perusteella, palkitaanko ensiapuryhmän vapaaehtoisia tarpeeksi.

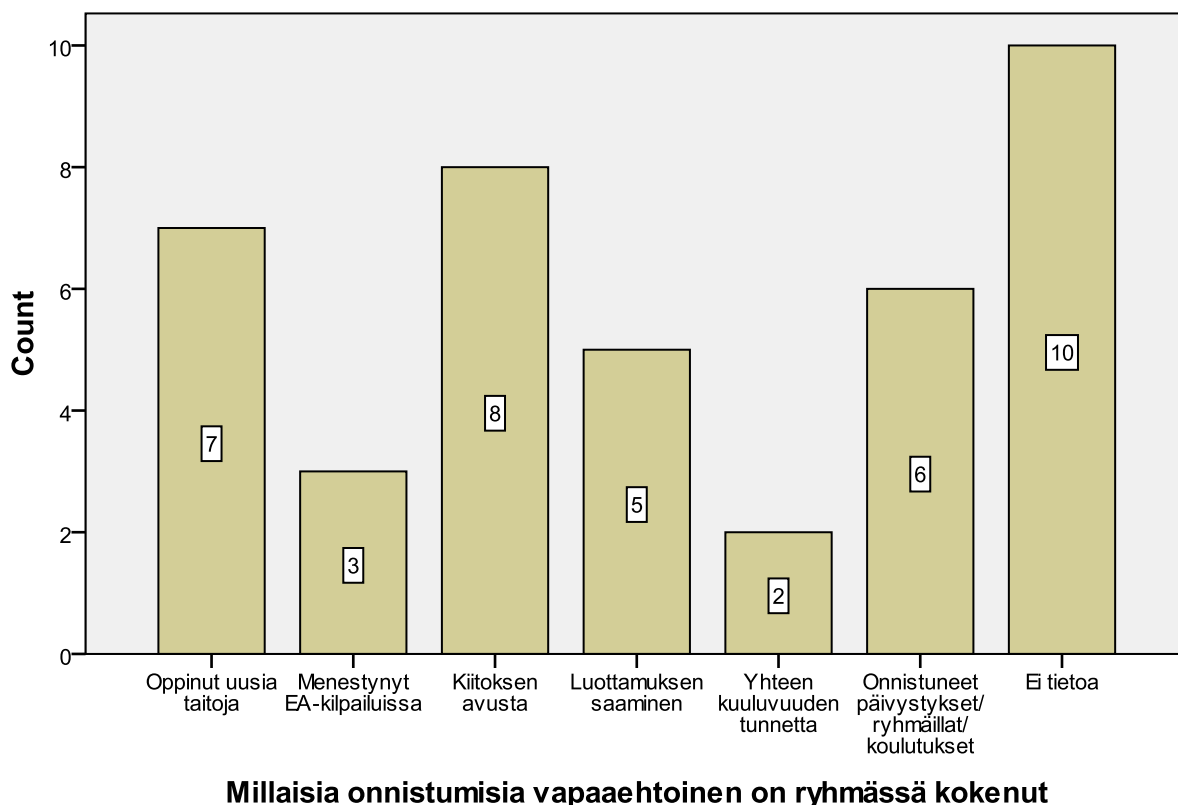
21 vastaajista (51 %) on sitä mieltä, että heitä ei palkita tarpeeksi ja 18 henkilöä (44 %) kertoo olevansa tyytyväisiä saamiinsa palkkioihin. Tästä voimme päätellä, että ensiapuryhmien vapaaehtoiset kaipaavat lisää palkitsemiskäytäntöjä. Vain 2 henkilöä (5 %) jätti vastaamatta kysymykseen, mistä voi päätellä, että vastaajat ovat pitäneet kysymykseen vastaamista tärkeänä.

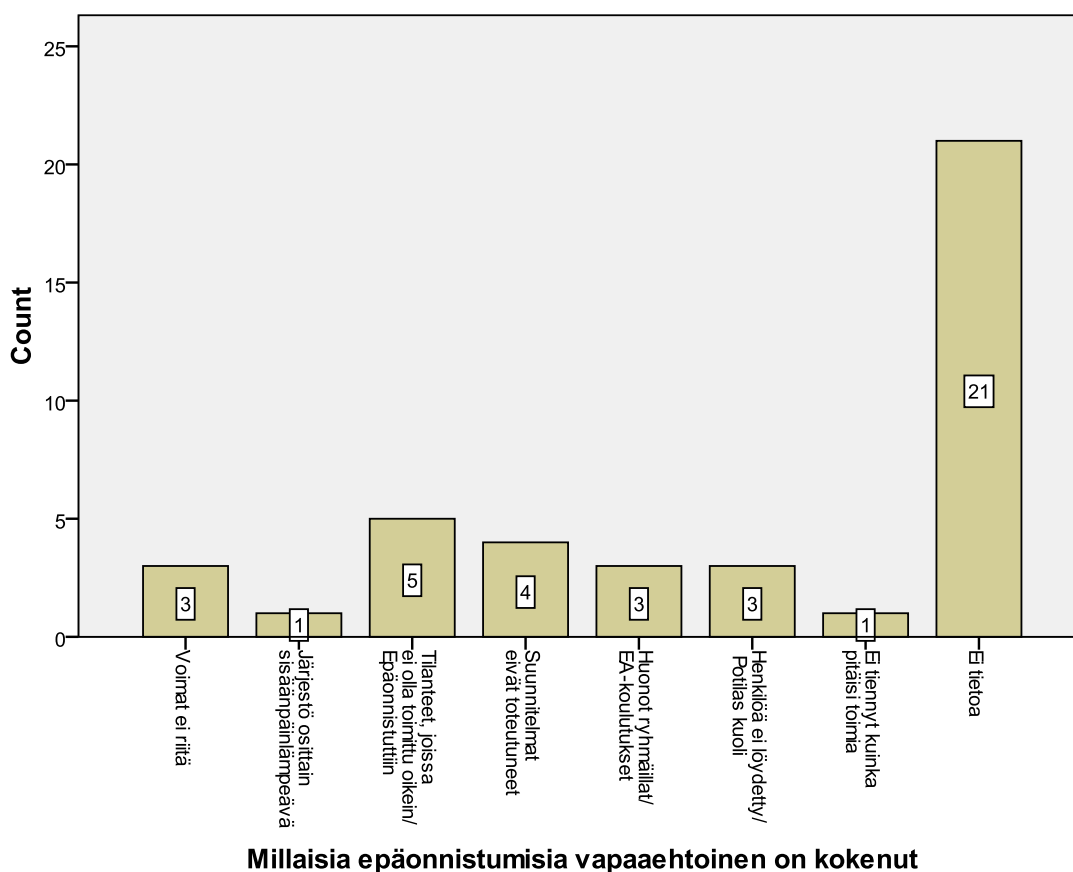
Kuvio 7. Kyselyyn vastanneet vapaaehtoiset vastasivat kysymykseen: Mitä ensiapuryhmässä toimiminen on heille antanut.

16 henkilöä (39 %) on vastannut saaneensa uusia ensiaputaitoja. Uusien taitojen oppiminen on koettu tärkeäksi, joten vapaaehtoisille tulee jatkossakin tarjota uutta tietoa ja taitoa sekä vastata heidän tarvitsemiinsa haasteisiin. 9 vastaajista (22 %) kertoo saaneensa uusia ystäviä. 5 henkilöä (12 %) on saanut uusia kokemuksia. 3 vastaajaa (7 %) on saanut iloista mieltä ja toiset kolme vastaajaa (7 %) itseluottamusta. Yksi henkilö (3 %) on vastannut saavansa vastapainoa omalle työlleen. 4 henkilöä (10 %) ei vastannut kysymykseen, mistä voi päätellä että suurin osa vapaaehtoisista on saanut selkeästi jotain itselleen tärkeää ensiapuryhmässä toimimisesta.

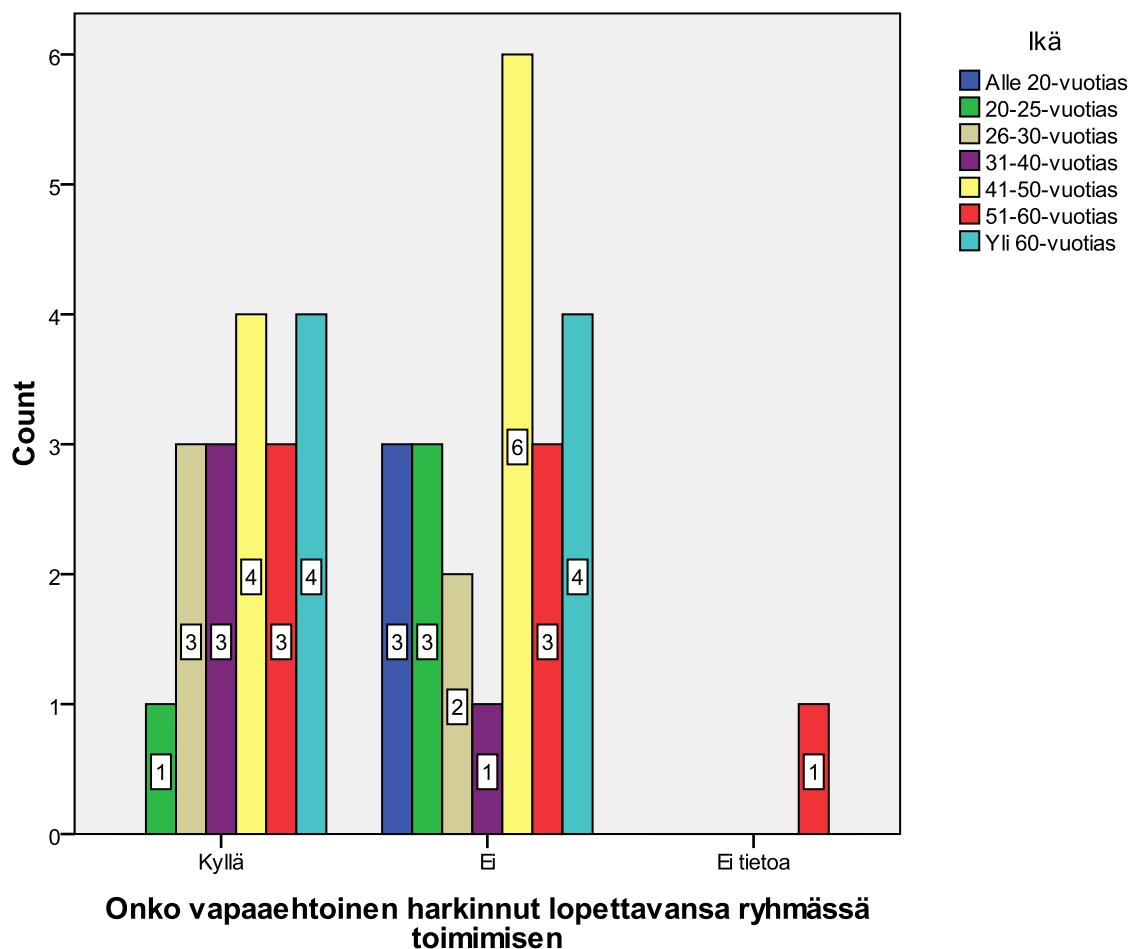
Kuvio 8. Kuviossa kyselyyn vastanneet vapaaehtoiset kertovat millaisia onnistumisen kokemuksia ensiapuryhmässä toimiminen on heille antanut.

8 henkilöä (20 %) on vastannut, että tärkeintä on ollut kiitoksen saaminen. Kiitos on yleensä tullut potilaalta, mutta myös ryhmänjohtajan kiitos on tärkeä. 7 henkilölle (17 %) tärkeää on ollut uusien taitojen oppiminen. 6 vapaaehtoista (15 %) on ollut mukana onnistuneessa päivystyksessä tai koulutuksessa. 5 ryhmäläistä (12 %) on kokenut tärkeäksi luottamuksen saamisen. 3 henkilöä (7 %) on tuntenut onnistumista ensiapukilpailuissa ja 2 henkilöä (5 %) on tuntenut positiivisena ryhmään kuulumisen. 10 henkilöä (24 %) ei ole vastannut kysymykseen ja on saattanut tuntea sen hankalana. Tästä voi päätellä että joko onnistumisia on ollut useita, eikä ole osattu valita tai sillä hetkellä ei ole muistunut mieleen tiettyä hetkeä tai vapaaehtoinen ei ole tuntenut saavansa minkäänlaisia onnistumisen kokemuksia ryhmässä toimimisesta.

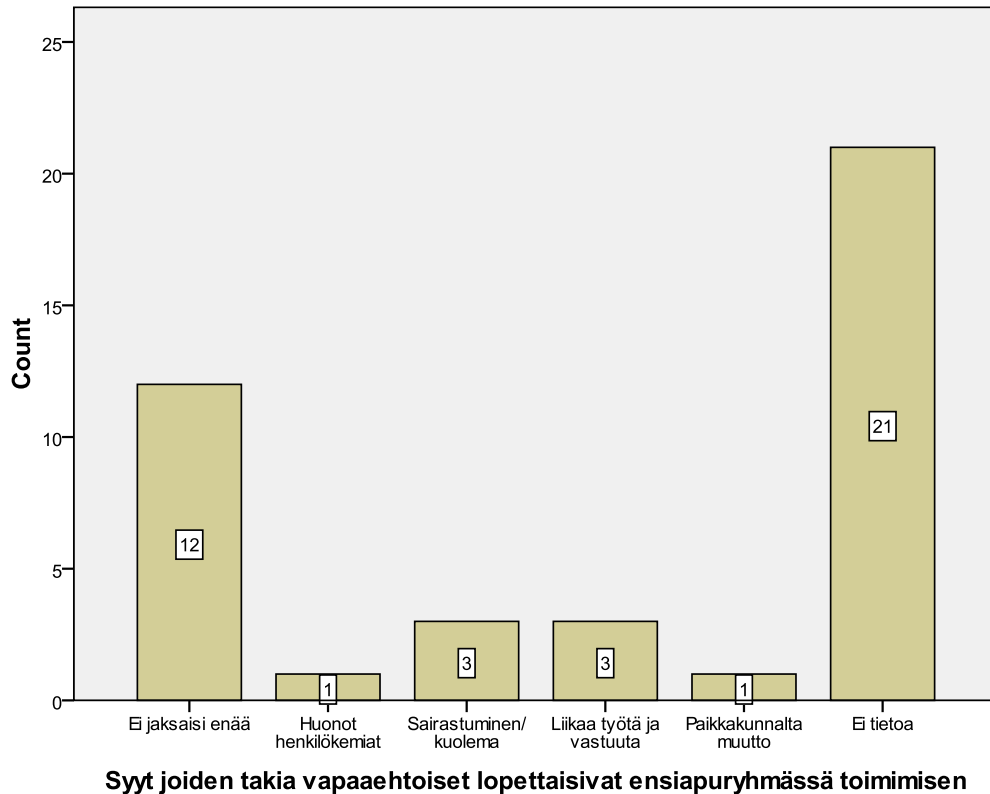
Kuvio 9. Vapaaehtoisten vastaukset siihen, millaisia epäonnistumisia he ovat ensiapuryhmätoiminnassa kokeneet.

5 henkilöä (12 %) on vastannut tunteneensa epäonnistumista tilanteessa, jossa ei olla toimittu oikein eli tietty henkilö on toiminut ryhmän vastaisella tavalla tai ryhmänä ollaan vahingossa toimittu väärällä tavalla. 4 henkilöä (10 %) on vastannut tunteneensa epäonnistumisen kun ryhmän suunnitelmat eivät ole toteutuneet. 3 henkilöä (7 %) on vastannut voimien loppuneen. 3 henkilöä (7 %) kertoi, että henkilöä ei löydetty tai potilas kuoli. 3 henkilöä (7 %) vastasi huonot ryhmäillat tai huonot koulutukset. Vain yhdet henkilöt vastasivat ”ei tiennyt kuinka tulisi toimia” (3 %) ja ”järjestö osittain sisänpäin läpeävä” (3 %). 21 vapaaehtoista (51 %) eli yli puolet on jättänyt vastaamatta kyseiseen kysymykseen. Tästä voi olettaa, että vastaajilla ei ole tullut mieleen mitään tiettyä epäonnistumisen kokemusta tai sitten he ovat halunneet vastaamatta jättämisellään kertoa ettei heillä ole huonoja kokemuksia ensiapuryhmässä toimimisesta. Herää myös kysymys siitä, kuinka epäonnistuneet ensiaputilanteet hoidetaan ja käsitellään.

Kuvio 10. Kuviossa on luokiteltuna vastaukset iän ja sen perusteella, onko vapaaehtoinen harkinnut luopuvansa ensiapuryhmän toiminnasta.

18 henkilöä (44 %) on vastannut harkinneensa ryhmästä luopumista. 22 henkilöä (54 %) ei ole harkinnut lopettamista ja yksi vapaaehtoinen (2 %) on jättänyt vastaamatta kysymykseen. Pylväsdiagrammin perusteella alle 25-vuotiaat vapaaehtoiset vaikuttavat olevan sitoutuneimpia. Vastajien keskuudessa ensiapuryhmästä lähtemistä pohtii eniten 26—40-vuotiaat. Tuloksista näkee myös sen, kuinka perheen perustaminen ja lainojen maksu vaikuttaa vapaaehtoisuuteen yli 26-vuotiailla. Vapaaehtoinen saattaa myös väheksyä pientä panostaan toimintaan ja miettiä, onko hänestä siellä hyötyä.

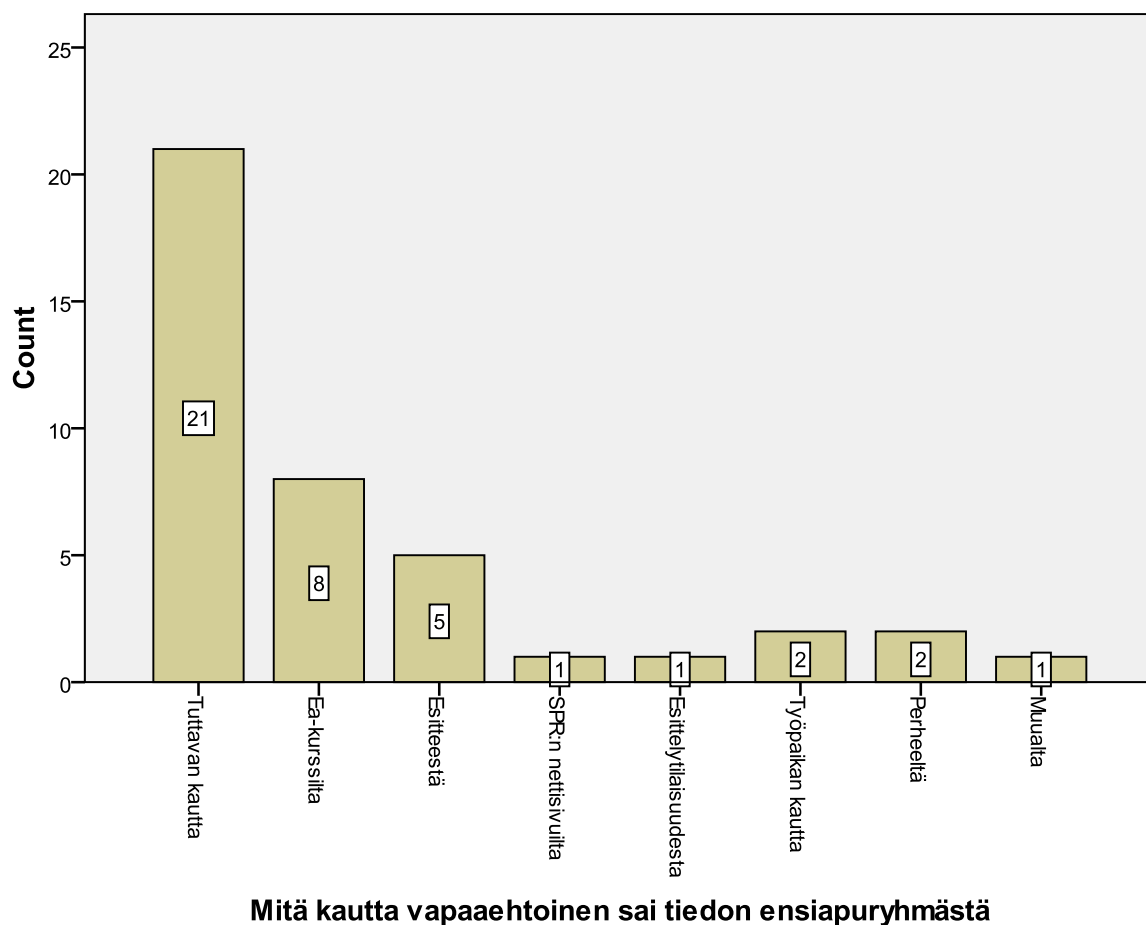

Kuvio 11. Kuviossa on vapaaehtoisten vastaukset siihen, miksi vapaaehtoinen lopettaisi ensiapuryhmässä toimimisen.

12 henkilöä (29 %) on vastannut että ”Ei jaksaisi enää”. Ensiapuryhmässä toimiminen on raskasta ja usein vapaaehtoisia on vähän ja he ovat iäkkäitä, kuten tulosten alussa olevasta ikädiagrammista näkyy. Ongelmaan pystyttäisiin löytämään ratkaisu ensiapuryhmätoiminnan mainos-tamisella, uusien rekrytoimisella ja vapaaehtoisten virkistämällä tietyin väliajoin. 3 henkilöä (7 %) on antanut vastaukseksi ”sairastuminen tai kuolema” ja toiset 3 henkilöä (7 %) ”liikaa työtä ja vastuuta”. Yksi henkilö (3 %) on vastannut lopettamisen syyksi huonot henkilökemiat ja toinen (3 %) paikkakunnalta muuton. 21 henkilöä (51 %) eli yli puolet vapaaehtoisista on jättänyt vastaamatta kysymykseen. Nämä henkilöt ovat niitä, jotka vastasivat aiempaan kysymykseen, etteivät ole harkinneet toiminnasta luopumista.

6.3 Ensiapuryhmään liittymisen motiivit

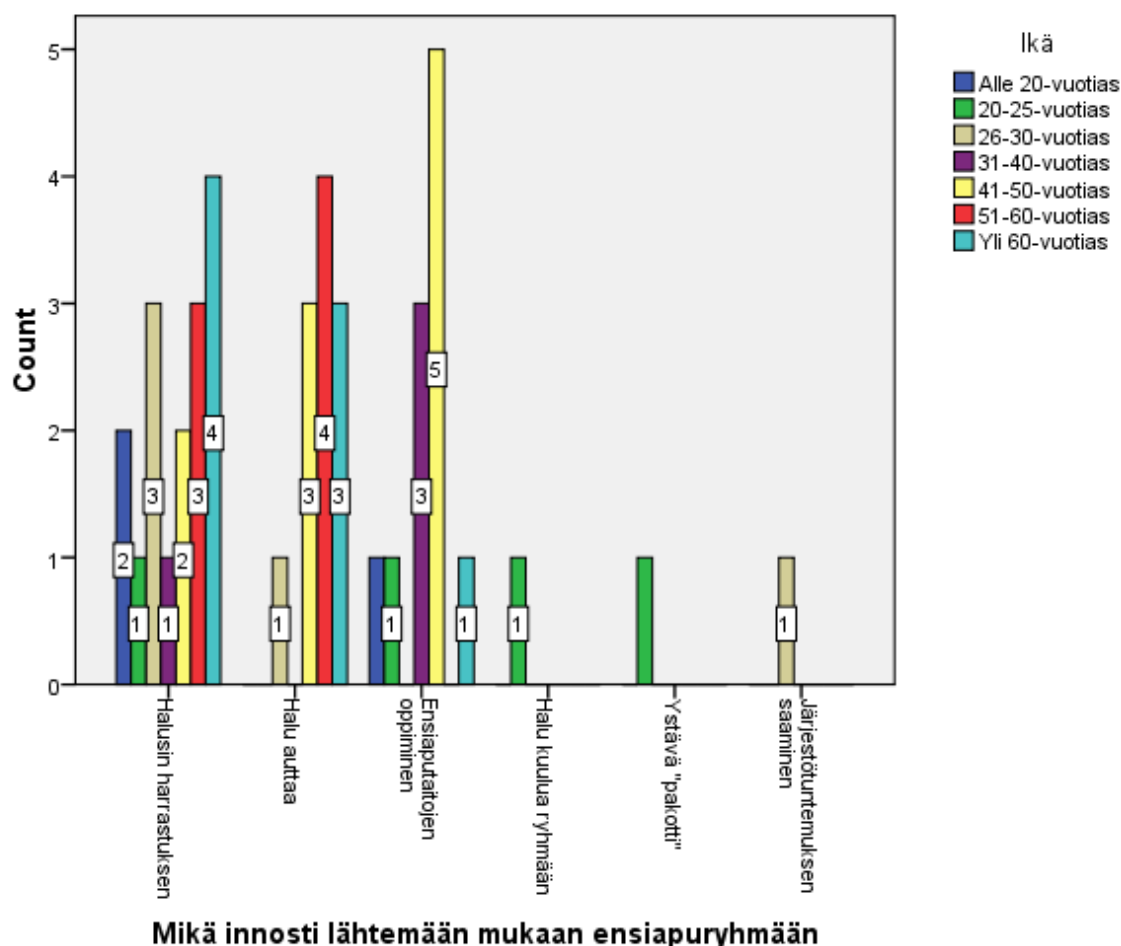
Ensimmäinen tutkimuskysymykseni oli: ”Mitkä ovat vapaaehtoisten motiivit lähteä mukaan ensiapuryhmän toimintaan?”. Tähän kysymykseen etsin vastausta tutkimuslomakkeen kysymyksillä: Mistä vapaaehtoinen sai tiedon ensiapuryhmästä? Mikä innosti lähtemään mukaan ensiapuryhmään? Syitä joiden takia ensiapuryhmätoiminta ei mahdollisesti kiinnostaisi ihmisiä?

Kuvio 12. Vapaaehtoisten vastaukset siihen, mitä kautta vapaaehtoinen sai tiedon ensiapuryhmän toiminnasta.

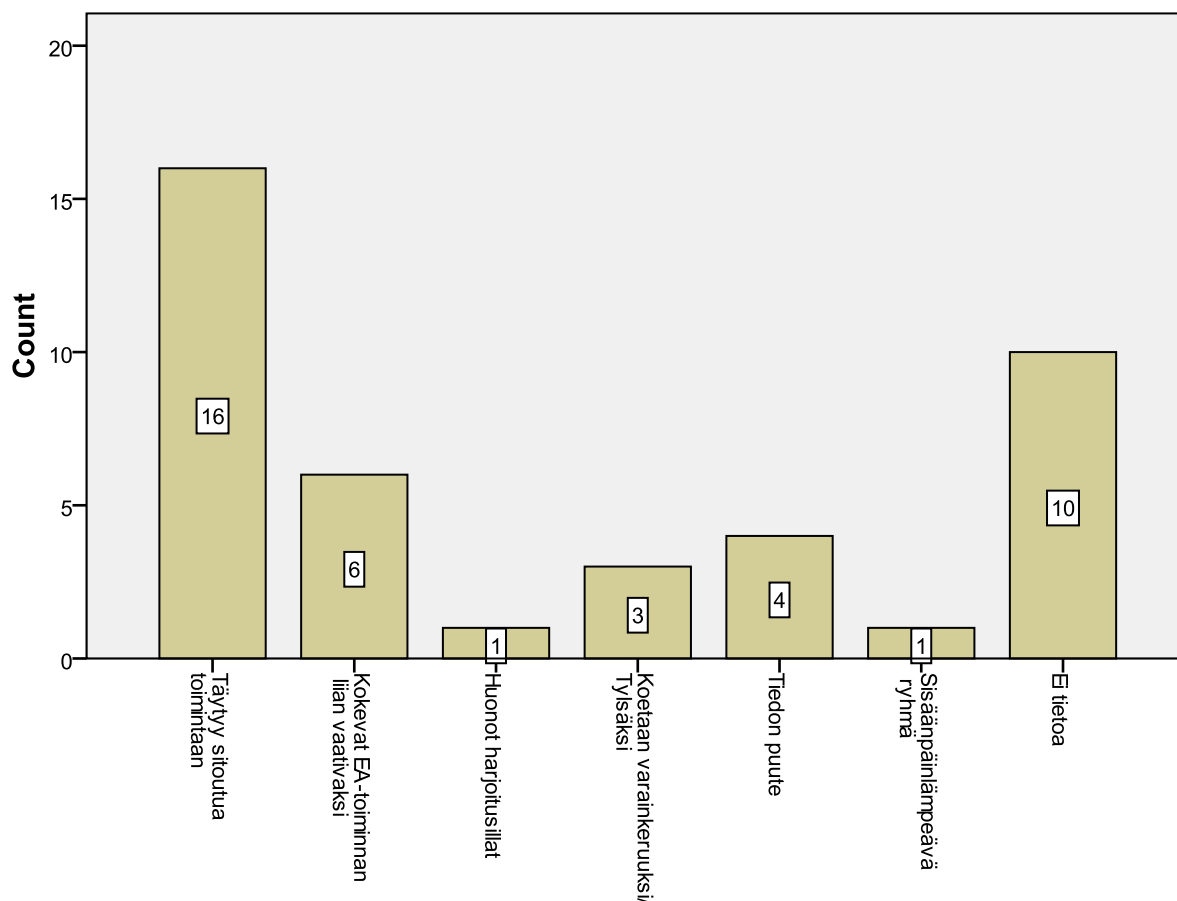
21 henkilöä (51 %) eli yli puolet vastaajista kertoo lähteneensä mukaan toimintaan tuttavien kautta. Tämä kertoo, että ensiapuryhmäläiset ovat välittäneet eteenpäin hyvää sanomaa toiminnasta. Ryhmäläisillä on myös laaja sosiaalinen verkosto. 8 vastaajista (19 %) on päätenyt ensiapuryhmään ensiapukoulutuksen myötä. 5 henkilöä (11 %) on nähnyt toiminnasta olevan esitteen. 2 henkilöä (5 %) on tullut toimintaan perheenjäsenen mukana. 2 henkilöä (5 %) on tullut mukaan työpaikan

kautta. Yksi henkilö (3 %) on tullut SPR:n nettisivujen kautta ja yksi (3 %) paikallisessa marketissa järjestetyn tilaisuuden kautta. Yksi henkilö (3 %) ei ole vastannut kysymykseen, joten voisi kuvitella, että kyseinen vastaaja ei ole muistanut tarkalleen mitä kautta lähti mukaan toimintaan.

Kuvio 13. Vapaaehtoisten ikä ja vastaukset siihen, mikä heitä innosti liittymään ensiapuryhmän toimintaan.

16 henkilöä (39 %) on vastannut halunneensa uuden harrastuksen. 11 henkilöä (26 %) on vastannut haluavansa auttaa ihmisiä. 11 henkilöä (26 %) on vastannut innostajaksi ensiaputaitojen oppimisen. Yksi henkilö (3 %) oli vastannut haluavansa järjestötuntemusta, toinen (3 %) kertoi ystävänsä pakottaneen mukaan ja yksi henkilö (3 %) oli vastannut haluavansa kuulua johonkin ryhmään. Alle 25-vuotiaat ovat halunneet uuden harrastuksen. Ensiaputaitojen oppimisesta kiinnostuneimpia ovat 31-50-vuotiaat. Yli 51-vuotiaat ihmiset haluavat etenkin auttaa muita ja toimia uuden harrastuksen parissa.

Miksi ensiapuryhmätoiminta ei kiinnostaisi ihmisiä

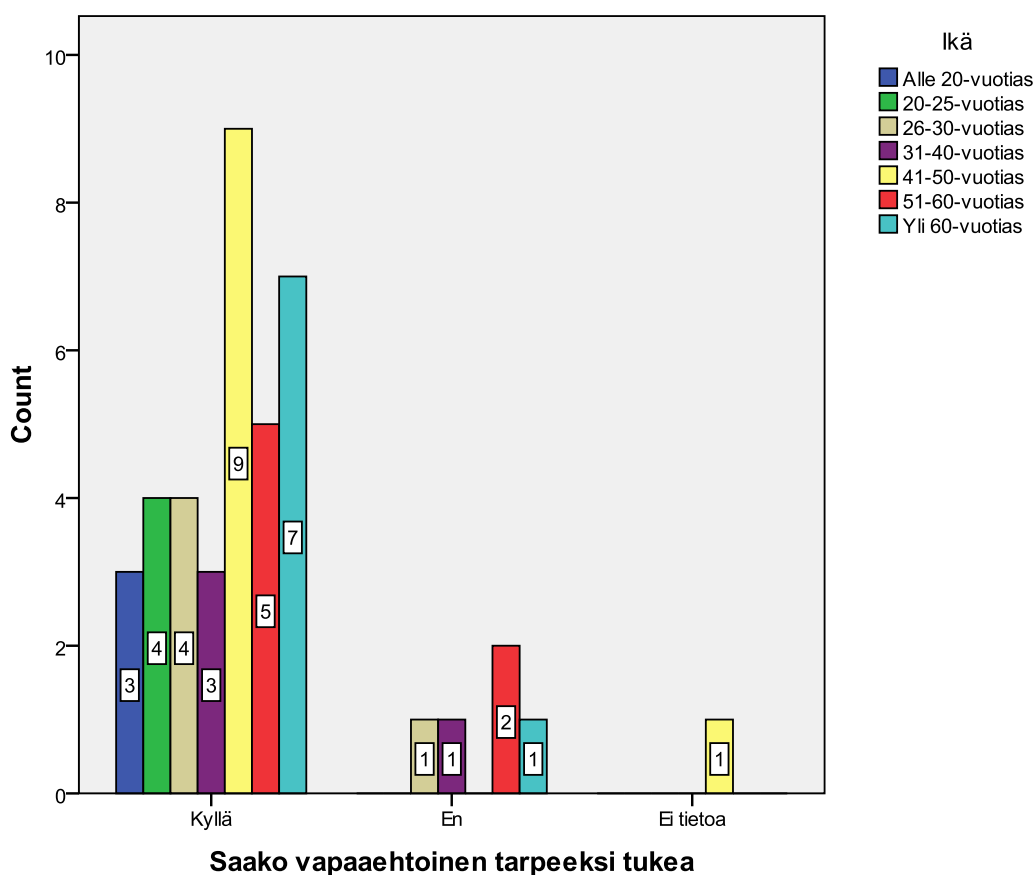
Kuvio 14. Vapaaehtoisten syyt, joiden takia ensiapuryhmä ei kiinnostaisi ihmisiä.

16 vastaajista (39 %) on epäillyt tiukan toimintaan sitoutumisen rajoittavan osallistujia. Tämän tekee erityisesti se, että koulutuksiin ja harjoitusiltoihin ei pääse jos ei tule päivystyksiin. Silti toimintaa pidetään vähemmän sitovana kuin esimerkiksi urheilu harrastusta. Ensiapuryhmässä on myös erilaisia rooleja ja jokaiselle jäsenelle pyritään keksimään sopivaa hommaa. 6 henkilöä (15 %) on vastannut, että ihmiset saattavat kokea ensiaputoiminnan liian vaativaksi. 4 henkilöä (9 %) vastasi, että ihmisillä ei ole tietoa ryhmästä tai tieto on väärää. 3 henkilöä (7 %) ajatteli ihmisten luulevan toimintaa pelkäksi lipaskeräykseksi tai tylsäksi tai ei tarpeeksi mediaseksikkääksi harrastukseksi. Yksi henkilö (3 %) oli vastannut, että hänen ensiapuryhmänsä on sisäänpäin lämpeävä ja toinen vastaaja (3 %) kertoo harjoitusiltojen olevan niin huonoja, että toiminta ei jaksaa kiinnostaa. 10 henkilöä (24 %) ei vastannut kysymykseen. Luultavasti he eivät vain keksineet miksi toiminta ei kiinnostaisi.

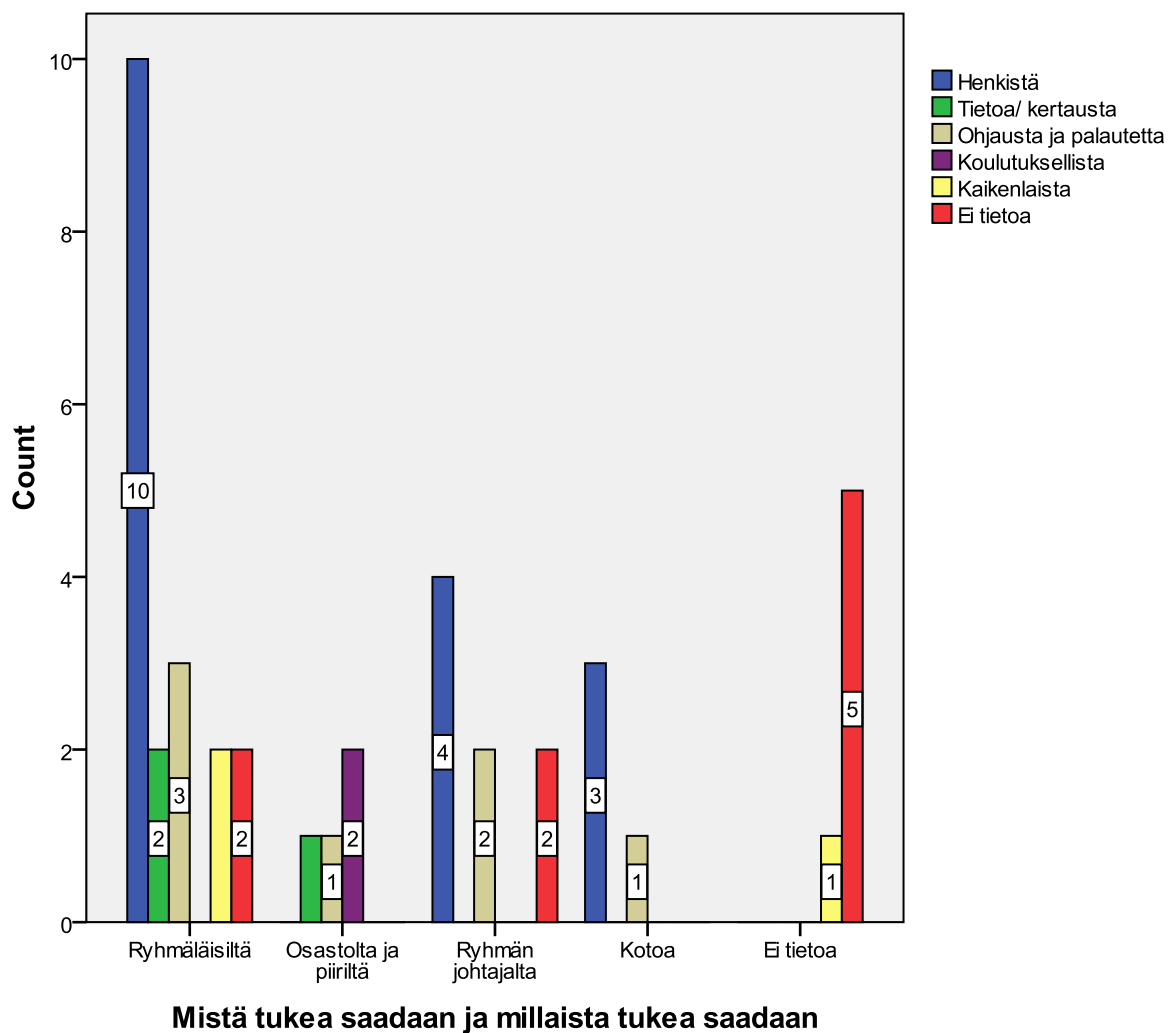
6.4 Vapaaehtoisten saama tuki

Toinen tutkimuskysymykseni oli ”Saavatko vapaaehtoiset tarpeeksi tukea vapaaehtoisuuteen?”. Tähän kysymykseen etsin vastausta tutkimuslomakkeen kysymyksillä: Saako ensiapuryhmäläinen tarpeeksi tukea vapaaehtoisuuteensa? Mistä ja millaista tukea vapaaehtoiset saavat? Antaako osasto tarpeeksi tukea ryhmälle? Millaista tukea osaston odotetaan antavan? Antaako Savo-Karjalan piiri tarpeeksi tukea ryhmälle? Millaista tukea piirin odotetaan antavan?

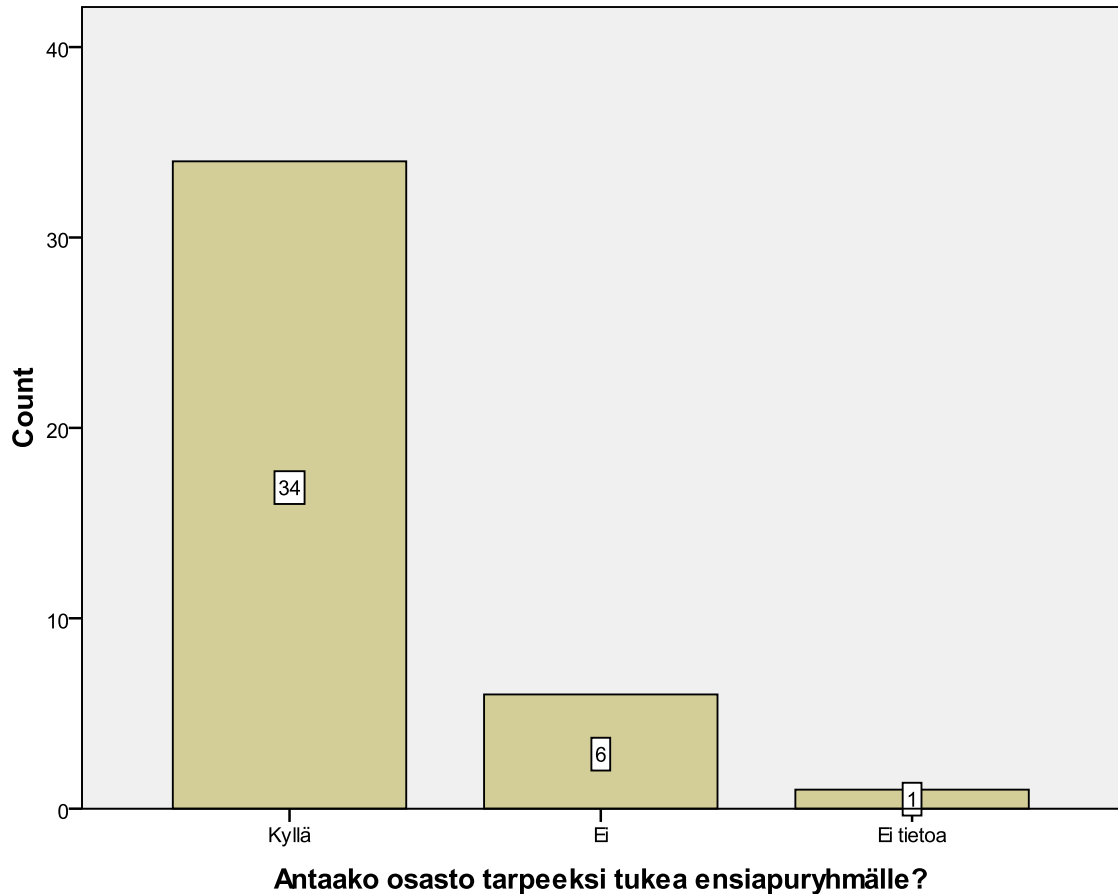
Kuvio 15. Vapaaehtoisten vastaukset siihen, saavatko vapaaehtoiset tarpeeksi tukea toimimiseen.

35 henkilöä (85 %) eli selvästi yli puolet ilmoittaa saavansa tarpeeksi tukea vapaaehtoisena toimimiseen. Vain 5 henkilöä (12 %) vastaa, että ei saa tarvitsemaansa tukea. Yksi henkilö (3 %) on vastannut ettei tiedä saako tarpeeksi tukea. Tyytyväisimpiä tuen saantiin ovat 41-50-vuotiaat. Tyytymättömmimpiä tilanteeseen ovat 51-60-vuotiaat. Tästä voi päätellä että, tukea saadaan riittävästi.

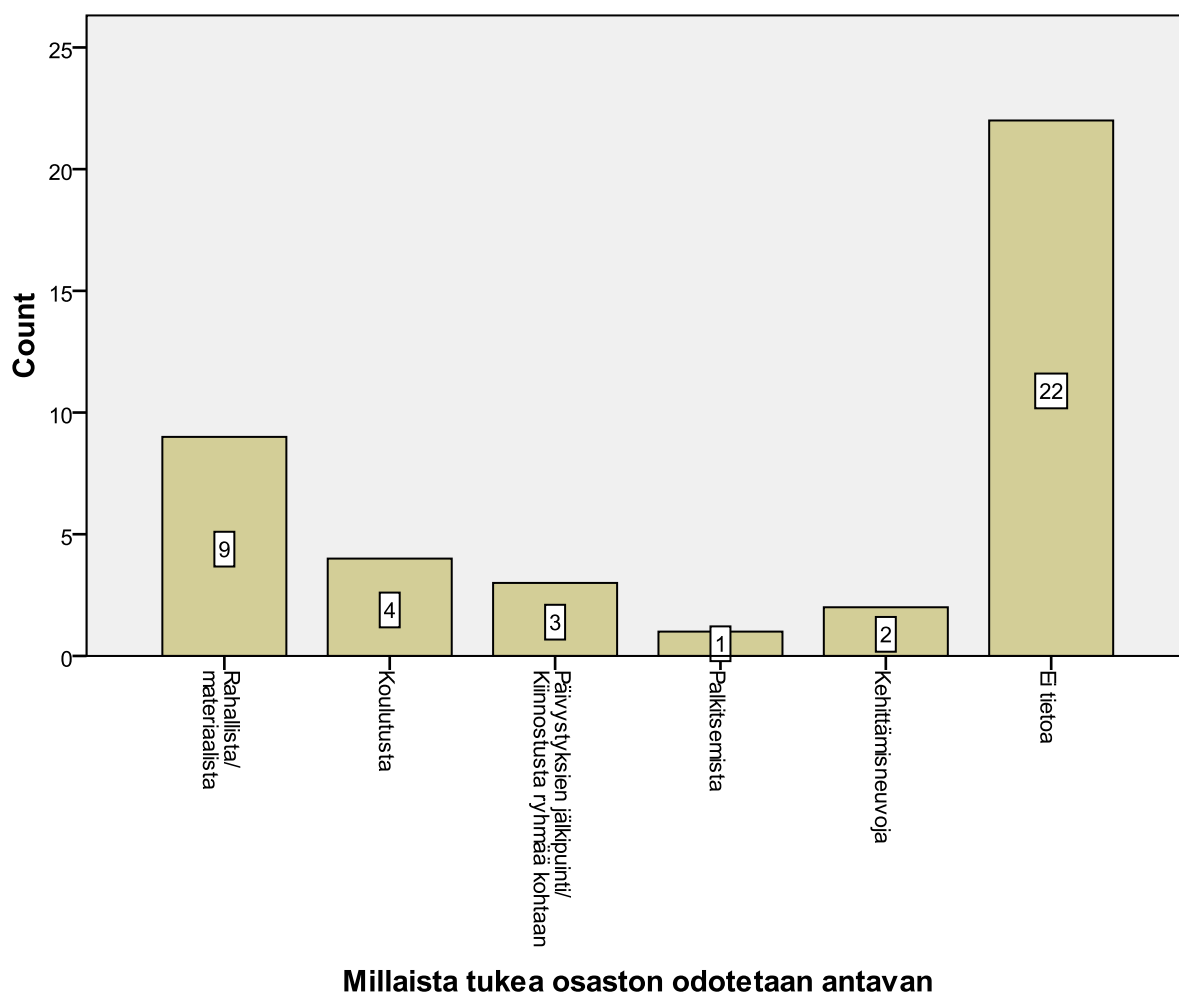
Kuvio 16. Kuviossa käsitellään vapaaehtoisten vastauksia siihen, mistä ja millaista tukea vapaaehtoiset saavat.

19 henkilöä (46 %) on kokenut saavansa eniten tukea ryhmäläisiltä. 4 vastaajista (10 %) on kokenut saavansa tukea osastolta tai piiriltä. Ryhmänjohtajalta tukea on saanut 8 henkilöä (20 %). Tukea kotoa on saanut 4 henkilöä (10 %). 6 henkilöä (15 %) ei ole vastannut kysymykseen. Ryhmäläisiltä, ryhmänjohtajalta ja kotoa saadaan eniten henkistä tukea. Osastolta tai piiriltä saadaan koulutuksellista tukea. Ohjausta ja palautetta antavat eniten ryhmäläiset ja osasto tai piiri. Tietoa ja kertausta saadaan muilta ryhmän jäseniltä sekä osastolta ja piiriltä.

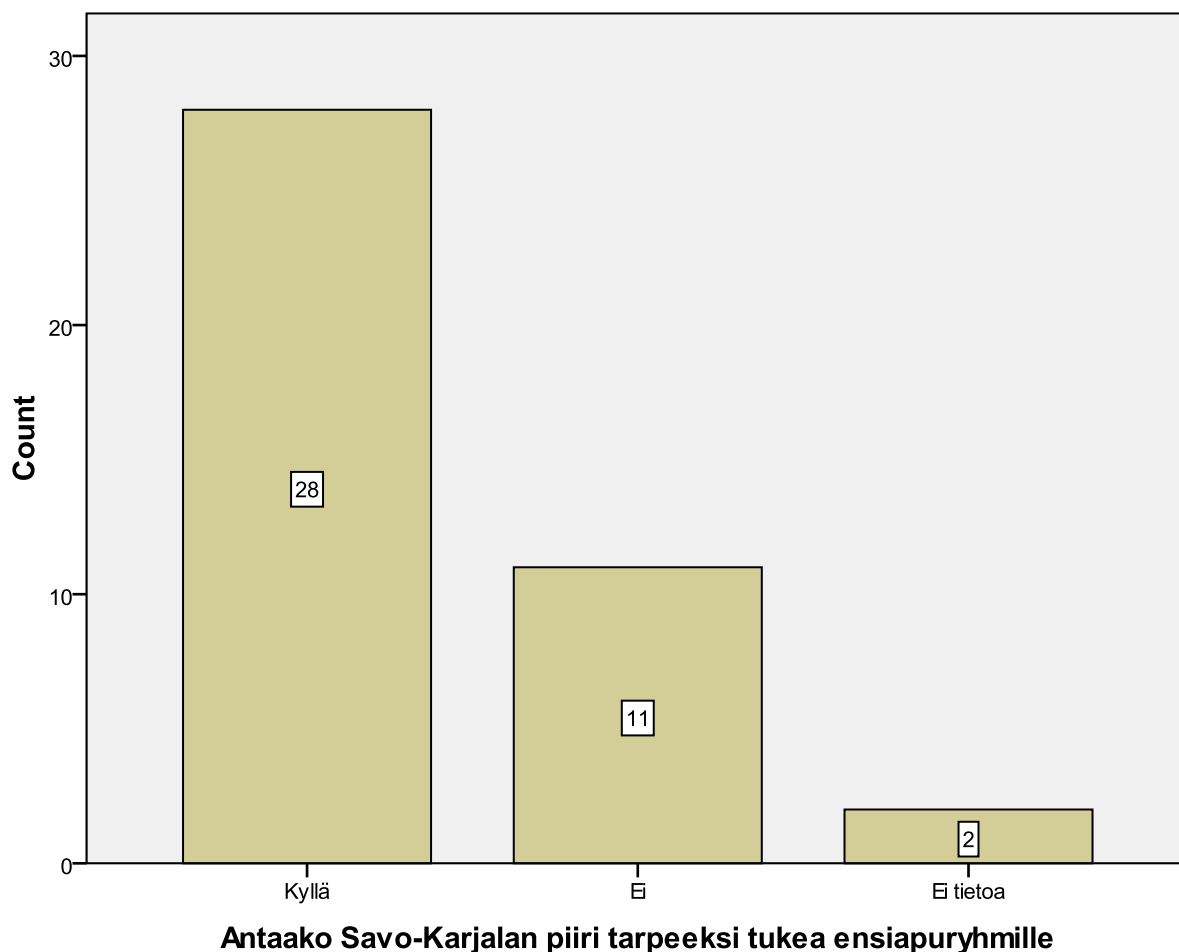
Kuvio 17. Kuviossa käsitellään vapaaehtoisten vastauksia siihen, antaako osasto vastaajien mielestä tarpeeksi tukea ensiapuryhmän toiminnalle ja vapaaehtoisille.

34 henkilöä (82 %) vastaa osaston antavan tarpeeksi tukea. 6 henkilöä (15 %) on vastannut, että heidän mielestään osasto ei anna tarpeeksi tukea ryhmän toiminnalle. 1 henkilö (3 %) ei ole vastannut kysymykseen. Osaston antamaan tukeen ollaan selvästi tyytyväisiä. Osasto kustantaa koulutuksia ja tarjoaa kaiken tarvittavan materiaalin.

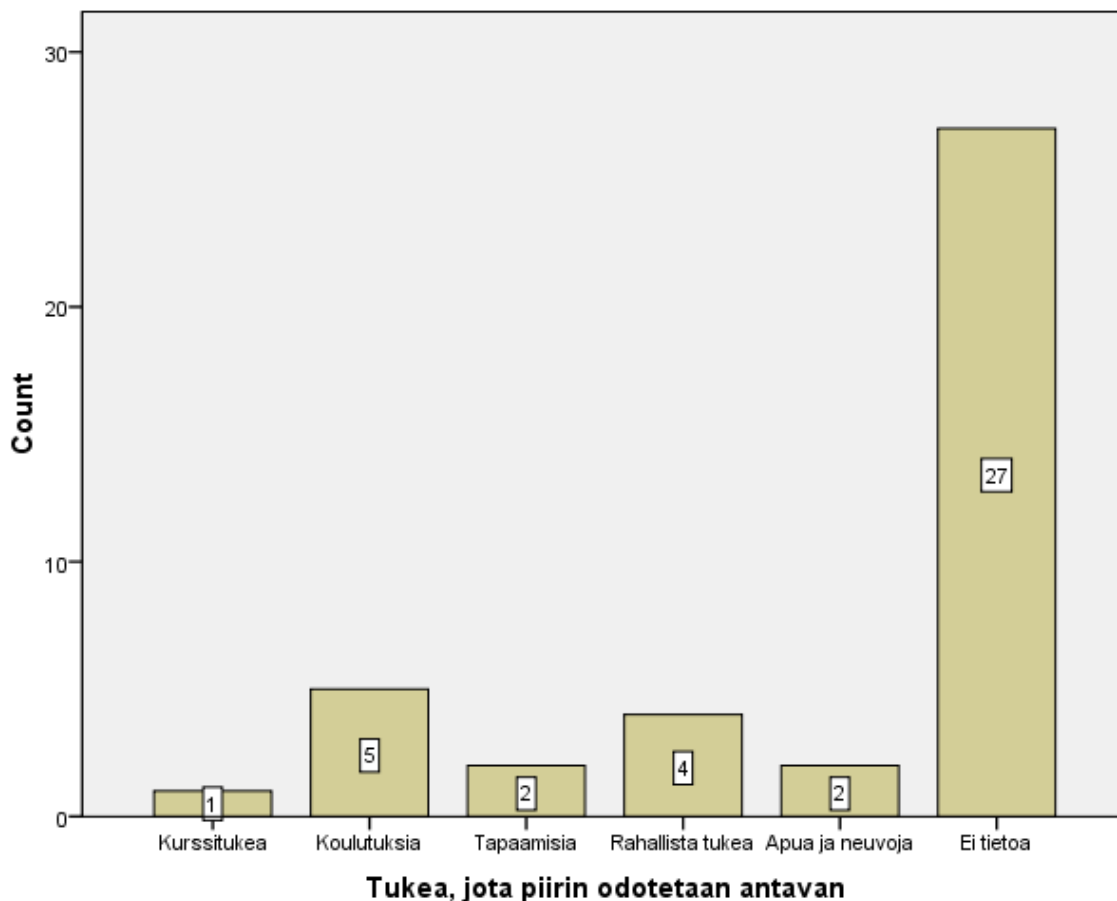
Kuvio 18. Kuviossa käsitellään vapaaehtoisten vastauksia siitä, millaista tukea osaston odotetaan ensiapuryhmälle antavan.

9 henkilöä (22 %) on vastannut odottavansa osastolta rahallista ja materiaalista tukea. 4 henkilöä (10 %) odottaa sen tarjoavan koulutuksia. 3 henkilöä (8 %) toivoisi osaston olevan kiinnostuneempi ryhmän toiminnasta ja he toivoisivat osaston olevan mukana päivystysten jälkipuinneissa. 2 henkilöä (5 %) haluaisi ensiapuryhmän kehittämiseksi neuvoja ja ohjeita. Yksi henkilö (3 %) ilmoittaa odottavansa osastolta palkitsemista. 22 henkilöä (54 %) eli yli puolet on jättänyt vastaamatta kysymykseen. He eivät ehkä ole kokeneet kysymystä tärkeäksi tai eivät ole osanneet eritellä sitä kuinka osasto voisi ryhmää tukea. Tähän vaikuttaa myös se, että pienillä paikkakunnilla ensiapuryhmä on kaikki mitä osastolla on eli samat ihmiset ovat osastossa ja ryhmässä.

Kuvio 19. Kuviossa on käsitelty vapaaehtoisten vastauksia siihen, antaako Savo-Karjalan piiri tarpeeksi tukea ensiapuryhmille.

28 henkilöä (68 %) eli reilusti yli puolet vastanneista ovat kertoneet olevansa tyytyväisiä piirin antamaan tukeen. 11 henkilöä (27 %) on vastannut olevansa tyytymättömiä piirin tukeen ja 2 henkilöä (5 %) ei ole vastannut kysymykseen. Piirin tehtävänä on ohjeistaa, auttaa ja tarjota koulutusta vapaaehtoisille. Tämä toteutuu suhteellisen hyvin, vaikka selvästi parantamisen varaa on. Joillekin vapaaehtoisille piiri on tuntematon käsite, eikä organisaatiokaaviota tunneta. Ei välttämättä tiedetä mitä piiri tekee ja mitä se voisi tarjota ryhmälle. Tämän vuoksi vastauksissa voi näkyä myös se, mitä ryhmänjohtajat, jotka ovat enemmän yhteydessä piiriin, ovat piiristä ryhmässään kertoneet.

Kuvio 20. Kuviossa käsitellään vapaaehtoisten vastauksia siitä, millaista tukea piirin odotetaan ensiapuryhmälle antavan.

5 vastaajista (12 %) toivoo piiriltä koulutuksia. 4 henkilöä (10 %) odottaa piirin antavan rahallista tukea kursseihin yms. Apua ja neuvoja piiriltä haluaisi vastaajista 2 henkilöä (5 %). Tapaamisia ensiapuryhmän ja piiriläisten kesken toivoisi vastaajista 2 (5 %). Yksi vastaaja (3 %) toivoo, että piiriltä saataisiin kurssitukea. 27 henkilöä (65 %) on jättänyt vastaamatta kysymykseen, koska he eivät ehkä ole saaneet piiriltä näkyvää tukea tai he eivät tiedä millaista tukea piiri voisi mahdollisesti tarjota. Voi myös olla, että vastaamatta jättäneet eivät tunne tarvitsevansa piiriltä minkäänlaista tukea.

6.5 Johtopäätökset

Suomen Punaisen Ristin Savo-Karjalan piirin ensiaputoiminnasta ei ole tehty aiemmin tutkimuksia. Siitä syystä kaikki tutkimukseni tietovapaaehtoisten motiiveista ja sitoutumisesta oli arvokasta ja tilaajan näkökulmasta tarpeellista. Tutkimuksessa onnistuin hyvin mittaamaan tavoitteeksi asetettuja asioita ensiapuryhmäläisten vapaaehtoisuudesta. Tutkimukseen osallistuneet olivat motivoituneita vastaamaan suurimpaan osaan kysymyksistä, jonka perusteella he luultavasti kokivat lomakkeeseen vastaamisen tärkeäksi. Tutkimuksessa kävi ilmi, että paljon kehitettävää vielä on muun muassa SPR:n ensiapuryhmätoiminnan mainostamisessa, vapaaehtoisten palkitsemisessa ja toiminnan sitovuudessa. Konkreettiset kehittämissuositukset olen luetellut pohdinnan jälkeen luvussa 7.1.

Näin vastasivat vapaaehtoiset kysymykseen siitä, mitä ensiapuryhmässä mukana olo on heille antanut:

”Tilaisuuksia, joihin muuten en olisi mennyt, paljon uusia kokemuksia, monia hyviä ystäviä, monipuolinen harrastus ja itseluottamusta.”

”Paljon! Varmuutta ensiapu- ja avunantotilanteissa, uusia ystäviä ja tulevaisuudessa pohjan uudelle ammatille.”

Motiivit vapaaehtoiseksi lähtemiseen vaihtelevat iästä riippuen. Nuoret hakevat uusia kokemuksia ja haluavat harrastaa jotakin mielekästä ryhmässä. He hakeutuvat ryhmiin saadakseen tarvitsemiaan sosiaalisia taitoja ja ryhmän hyväksyntää. Keski-ikäiset ihmiset haluavat oppia tärkeitä taitoja, joista olisi heille hyötyä vielä tulevaisuudessa. Vanhemmat ihmiset haluavat auttaa muita ja heille on tärkeää säilyttää elämässä rytmi ja nähdä eri-ikäisiä ihmisiä.

Tutkimus tulosten mukaan ensiapuryhmäläisiä ei palkita tarpeeksi. Emme tiedä ovatko kysymykseen ”Palkitaanko vapaaehtoisia tarpeeksi?” ”Kyllä” vastanneet henkilöt saaneet enemmän palkkioita vapaaehtoisuudestaan kuin ”Ei” vastannut vai onko heillä sisäsyntyinen motivaatio. Henkilöt jotka ovat sitä mieltä, ettei heitä palkita tarpeeksi ovat luultavasti samaa mieltä behaviorismiteoriasta minun kanssani, eli

heitä tulisi palkita paremmin tekemästään vapaaehtoistyöstä. Behaviorismi teoriassa ajatellaan, että jos jostakin toiminnasta palkitaan, niin toimintaa tullaan todennäköisesti jatkamaan. Tämä tarkoittaa tietenkin motivaation lisääntymistä. (Salmela- Aro & Nurmi 2002, 11.)

Näin eräät vapaaehtoiset kommentoivat kysymykseen onnistumisista:

”Päivystystilanteessa oikean ensiavunannossa, josta saa potilaalta kiitosta.”

”On pienillä asioilla ja teoilla pystynyt auttamaan toista ja on välttytty suuremmilta vahingoilta.”

Osa tutkimukseen osallistuneista tyytyy vapaaehtoistyössään kiitoksen saamiseen. Heille päällimmäisenä onnistumisen kokemuksena on jäänyt mieleen potilaan kiitos avusta. Oman kehityksen näkeminen ensiaputaidoissa on kehittänyt monen henkilön itsetuntoa ja käsitystä omista kyvyistään. Mukava yhdessä olo ja tekeminen toimivat ensiapuryhmän yhteishengen kohottajina. Ryhmän toimivuuteen kannattaa panostaa, koska jokainen yksilö saa ryhmän yhteisistä hetkistä omat henkilökohtaiset onnistumisen tunteensa.

Tällaisia epäonnistumisia vapaaehtoiset kertoivat kokeneensa:

”Natsimaista koulutusta ja huonosti järjestetyn ea-kurssin, jossa tuli tunne, että en ole oppinut 20-vuoden aikana mitään ryhmätoiminnassa.”

”En oikeastaan mitään, sillä ”epäonnistuminen on aina tilaisuus oppia jotain uutta ja parantaa suoritusta.”

Epäonnistumiset liittyvät selkeästi ryhmän dynamiikkaan vaikuttaneisiin asioihin, kuten yksilön tekemään epäoikeuden mukaiseen päätökseen tai yksilön luotettavuuden vähenemiseen ryhmän silmissä tai yhdessä ryhmänä tehtyyn väärään päätökseen. Osaksi epäonnistumisen tunteet liittyvät myös siihen, että ryhmälle ei ole annettu tarpeeksi uusia haasteita ja virikkeitä. Yhtenä ongelmana koetaan

samojen asioiden toistuvuus ja kyllästyminen. Kaivataan enemmän uusia ideoita ja toimintatapoja.

Näin vastasi eräät vapaaehtoiset kysyttäessä, minkä takia he lopettaisivat ensiapuryhmässä toimimisen:

”Joskus tuntuu, että työtä ja vastuuta on liikaa, toiminta ottaa enemmän kuin antaa.”

”Liikaa ja liian pitkiä päivystyksiä.”

”Olisi erittäin tärkeää keksiä keino, jolla saataisiin houkuteltua uusia jäseniä ryhmään. Entisillä ryhmäläisillä on liikaa töitä ja uupumus alkaa jo näkyä.”

Ensiapuryhmiin tulisi saada automaattisesti myös uusia jäseniä ja vaihtuvuutta. Suurin osa vapaaehtoisista on vanhoja ihmisiä, jotka jäävät pois toiminnasta kohta luonnollisesti. Kauan aktiivisina ryhmässä olleille on kerääntynyt liikaa työtä kyseisestä harrastuksesta. He ovat vaarassa lopettaa vapaaehtoisuutensa, koska ensiapuryhmän toiminta ei enää tunnu harrastukselta vaan työltä josta ei saa palkkaa. Vapaaehtoiset, jotka vastasivat luopuvansa toiminnasta sairauden tai kuoleman edessä ovat varmasti erittäin tyytyväisiä toimintaan ja ovat sitoutuneet siihen pysyvästi ja pyytteettömästi.

Lisää vastauksia epäonnistumisista:

”Joskus on mietityttänyt tilanne jälkikäteen, lähinnä tilannejohto.”

”On aika ontto olo kun ei ole varma kuinka jossakin tilanteessa tulisi toimia.”

”Joskus etsimässä henkilöä ei ole löytynyt tai on kuollut.”

Tutkimuksessa kävi ilmi, että olisi tärkeää purkaa kaikki päivystykset ja tapahtumat ryhmässä heti niiden jälkeen, jotta tarvittavaa tukea saataisiin heti, eivätkä asiat jäisi vaivaamaan. On hienoa nähdä, että ryhmienjohtajilta saadaan myös tukea. Se onkin ryhmänjohtajan yksi tärkeimmistä tehtävistä. Ryhmänjohtaja joka ei hoida ryhmään liittyviä velvollisuuksiaan kunnolla, vaikuttaa koko ryhmän yhteishenkeen.

Tässä on erään henkilön vastaus kysymykseen: Millaista tukea kaipaisit?

”Jaksamisessa ja motivaation ylläpidossa.”

Osastolta ja odotetaan juuri niitä asioita, jotka kuuluvat niiden hoidettaviksi. Lisäksi toivottaisiin enemmän henkistätukea, kuten mukana olemista päivystysten läpikäynnissä sekä ylipäättänsä kiinnostusta siitä, mitä ryhmässä milloinkin tehdään ja kuinka vapaaehtoiset voivat.

6.6 Kehittämisehdotukset

Tutkimuksella saatiin selville monia kehittämisehdotuksia liittyen vapaaehtoisten sitouttamiseen ja motivointiin. Konkreettisia parannusehdotuksia saatiin uusien jäsenten hankintaan ja vapaaehtoisten palkitsemiseen. Tässä olen listannut asioita, jotka kannattaa ottaa huomioon ensiapuryhmätoimintaa kehittäessä.

Saatuja vastauksia kysymykseen: Kuinka saataisiin tehokkaimmin uusia ensiapuryhmäläisiä mukaan toimintaan?

”Näkyvyydellä toiminnassa, tietokampanjoilla, esittäytymisellä esim. messuilla.”

”Reippaalla toiminnalla ja uusien jäsenten huolellisella vastaanotolla.”

”Ottamalla mukaan harjoituksiin, vaikka potilaaksi.”

”Pidetään julkinen harjoitus ja sitten yksi vastaamaan katsojien kysymyksiin.”

”Näkyvyyttä enemmän myös tv:ssä ja radiossa.”

”Yläkoulu, lukio ja terveystieteiden oppilaitokset.”

”Toivoisin enemmän nuorempaa väkeä mukaan toimintaan. Jonkinlaista imagon kohotusta tulisi tehdä.”

- Toiminnasta mainostaminen ei riitä jos sen tekee väärälle kohdejoukolle. Toiminnasta tulisi tiedottaa potentiaalisille kohderyhmille. Keräystä tehtäessä voisi pitää mukana esitteitä ja jakaa niitä kiinnostuneille. Eniten vapaaehtoisissa on hoito-, terveys- tai sosiaalialalla toimivia työssäkäyviä ihmisiä ja opiskelijoita. Tämän takia ensiapuryhmä toimintaa kannattaa mainostaa näiden alojen kouluilla. Oppilaat voisivat myös hyödyntää ensiapuryhmä harrastustaan koulussa ja saada siitä opintopisteitä. Hoito-, terveys- tai sosiaalialalla työskentelevät ihmiset saavat ryhmässä toimimisesta varmuutta omiin taitoihinsa ja pääsevät harjoittelemaan etukäteen kenties joskus töissä vastaan tulevia haasteita. Työttömiä kannattaisi myös rekrytoida esimerkiksi työvoimatoimiston kautta ensiapuharrastukseen mukaan, jotta he saisivat elämäänsä sisältöä, oppisivat elin tärkeitä uusia taitoja ja pystyisivät kehittämään itseään. Ensiapuryhmätoiminta harrastuksena ja sen kautta näkyvä aktiivisuus on varmasti kaikille hyödyksi esimerkiksi työhaastattelussa. Osastot voisivat piirin kanssa kehittää omanlaisensa rekrytointimallin, jonka avulla paikkakunnalla alettaisiin mainostaa toimintaa.

Näin yksi vapaaehtoinen on kertonut onnistumisen tuntemuksistaan:

”Kisoissa on kiva käydä testaamassa taitoja. Yhteishenki ja yhteisön jäsenyys.”

- Suuri osa vapaaehtoisista on sitä mieltä, että omassa ensiapuryhmässä on parasta hyvä yhteishenki. Ryhmien toiminnan kannalta täytyisi pitää hyvää huolta vapaaehtoisista. Osastojen tulisi tarjota ensiapuryhmien vapaaehtoisille esimerkiksi yhteisiä illanviettoja parin kuukauden välein. Osasto voisi tarjota

illanistujaisissa pientä purtavaa ja juotavaa sekä ryhmä voisi itse keksiä pientä ohjelmaa. Aktiivisimmat ensiapuryhmäläiset voitaisiin viedä päiväretkelle johonkin mielekkääseen paikkaan tai syömään ravintolaan kerran vuodessa. Kaikenlainen yhteistoiminta, sosiaalinen kanssa käyminen, toisiin tutustuminen ja tapahtuneiden asioiden läpi käyminen luo parhaalla mahdollisella tavalla hyvää yhteishenkeä, joka on koko toiminnan perusta.

Ainoa avoinvastaus, kysymykseen: Kuinka vapaaehtoisia tulisi palkita, oli:

”Tehtyjen vuosien mukaisilla muistamisilla esim. merkit.”

- Vapaaehtoisia tulisi palkita paremmin. Kysymykseen kuinka vapaaehtoisia tulisi palkita, lähes kaikki vastaajat olivat ympyröineet vaihtoehdot: kiitoksella, kahvitteilla, retkellä ja virkistyspäivillä. Palkitseminen koetaan kuitenkin selvästi todella tärkeänä ja sitä tulee olla järjestelmällisesti psyykkistä ja konkreettista. Mielestäni hyvä ajatus olisi antaa kaikille ensiapuryhmässä toimineille vuoden välein palkintona jotain konkreettista ensiapuun tai Punaiseen Ristiin liittyvää. E erityisen aktiivisesti toimineen ryhmäläisen osasto voisi palkita vielä erillisellä palkinnolla esimerkiksi ensiapulaukulla samaisessa kahvitustilaisuudessa. Vuosittain vapaaehtoiset voitaisiin viedä, vaikka ravintolaan, joka toimisi houkuttimena paikalle tuloon ja sitten paikan päällä puhuttaisiin myös asiaa ensiapuryhmän toimimisesta ja jatkosta. Opiskelijoille tulisi vuoden toimimisen jälkeen antaa todistukset, joissa lukisi henkilön rooli ryhmässä ja tunnit, jotka hän on ollut mukana.
- Ensiaputaitojen oppiminen on päällimmäinen syy jonka vuoksi ryhmään osallistutaan. Tämän takia ensiapuryhmien vapaaehtoisille tulisi antaa jatkuvasti uusia haasteita ja opettaa heille ajankohtaisia asioita, jotta mielenkiinto pysyisi yllä. Ryhmäiltojen teemaa voisi myös vaihtaa kuukausittain ja iltoihin voisi sisällyttää tehtäviä myös luonnossa, eri paikoissa ja tilanteissa. Leikkimieliset ensiapukilpailut, joita järjestetään piirissä kahden vuoden välein ovat myös hyvää vaihtelua vapaaehtoisille ja hyvä paikka

osaamisen testaamiseen. Ensiapuryhmässä voisi kuitenkin harjoitella välillä enemmän tosissaan ja tähdätä seuraaviin valtakunnallisiin ensiapukilpailuihin. Voitaisiin tehdä myös ensiapuvuosikello, jossa jokaiselle kuulle olisi oma ensiaputeemansa. Vapaaehtoinen saattaisi vuosikellon nähdessään tulla mukaan tietyn teeman vuoksi ja jäädäkin koukuun toimintaan.

- Ensiapuryhmälle pitäisi keksiä jokin lyhytkestoinen toimintamuoto tai ainakin poistaa ”pakonomaisen” sitoutumisen leima sen yltä. Toimintaa ei pitäisi ottaa niin vakavasti, että osa vapaaehtoisista tuntee sen velvollisuudeksi. Toiminnasta tulisi tehdä sellaista, että ryhmäiltään saa tulla ilmoittauduttuaan ja päivystykseen saa tulla milloin itselle sopii, jos ketään ei yhdestä osastosta pääse mukaan niin sitten luodaan ryhmä muiden osastojen vapaaehtoisista. Vapaaehtoisille tulee myös maksaa matkustus ja ruokailukulut kuten tapana on. Moni saattaa myös ajatella ensiavun olevan niin vaativaa, että he eivät suoriutuisi siitä tarpeeksi hyvin. Sen takia uusia vapaaehtoisia hankittaessa tulisikin painottaa hauskaa harrastusmaista toimintaa, jossa vapaaehtoisilta ei tulla vaatimaan liikoja.

- Vapaaehtoiset saavat tukea riittävästi. Silti osa vapaaehtoisista toivoi, että osasto ja piiri olisivat kiinnostuneempia ensiapuryhmän toiminnasta. He toivoivat, että joku henkilö molemmista tulisi kuuntelemaan heidän päivystyksen purkuaan tai muuten vain järjestettyyn yhteiseen tapaamiseen. Ryhmäläiset tarvitsisivat mielestäni lisää kannustusta, ohjeistusta ja henkistä tukea. Hienoa oli huomata, että ryhmänjohtajat antoivat myös tukea. Mielestäni ryhmänjohtajien koulutukseen voisi lisätä osion ”kuinka tukea vapaaehtoista”. Kurssilla johtajat oppisivat olemaan läsnä, kuuntelemaan, lohduttamaan ja tukemaan oikealla tavalla.

7 POHDINTA

Aloitin opinnäytetyöni työstämisen toukokuussa 2010 ja nyt opinnäytetyöni on valmis. Lähes puoli vuotta pitkäjänteistä ja itsenäistä työskentelyä on vierähtänyt hetkessä. Päätin jo projektiopintojeni aikana, että haluan tehdä opinnäytetyöni samaan organisaatioon eli Suomen Punaiselle Ristille. Pohdin aihetta, kunnes Savo-Karjalan piirin ensiapuvastaava kertoi hänellä olevan tarve ensiapuryhmiä koskevalle tutkimukselle. Hän halusi alkaa kehittämään ensiaputoimintaa ja löytää syitä vapaaehtoisten vähyyteen. Opinnäytetyön aihe kiinnosti minua, koska olen ollut harjoitteluissa järjestöissä ja toiminut vapaaehtoisena. Suomen Punaiselle Ristille halusin tehdä opinnäytetyön, koska se on kansainvälinen, kaikkialla tunnettu järjestö, jonne myös moni yhteisöpedagogi on työllistynyt.

Tutkimuksen toteuttaminen oli mielenkiintoinen ja opettavainen kokemus. Toivon, että kaikki tutkimuksesta irti saatu tieto hyödynnetään ensiapuryhmissä toimivien vapaaehtoisten hyväksi. Itse teen vapaaehtoistyötä paikoissa joiden toiminnan arvot koen itselleni sopiviksi, toiminta on kehittävä ja hauskaa ja josta saa hyvän konkreettisen palkkion. Usein järjestöjen työntekijät eivät itse tee minkäänlaista vapaaehtoistyötä, siksi epäilenkin ajatteleeko kukaan asioita vapaaehtoisen kannalta? Välillä tuntuu, että vapaaehtoiset vain tekevät mitä käsketään ja ajatellaan, että he tekevät sitä vain koska heillä ei ole parempaa tekemistä.

Tutkimuksella lähdin hakemaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Kuinka vapaaehtoiset saataisiin pysymään mukana ensiapuryhmän toiminnassa?
2. Mitkä tekijät vaikuttavat vapaaehtoisen motivaatioon toimia?
2. Saavatko vapaaehtoiset tarpeeksi tukea vapaaehtoisuuteensa?
3. Mistä uusia vapaaehtoisia saataisiin mukaan toimintaan?

Mielestäni onnistuin opinnäytetyössäni vastaamaan näihin kysymyksiin. Sain tuotettua tietoa, jota voidaan hyödyntää ainakin Suomen Punaisen Ristin Savo-Karjalan piirin alueella, kuten ehkä myös muissa piireissä. Tutkimukseni tuloksia voidaan hyödyntää myös muissa järjestöissä, joissa halutaan parantaa

vapaaehtoisen asemaa. Se, että vapaaehtoinen tekee työtä ilman taloudellista korvausta ja toiminta on periaatteessa heidän harteillaan, on organisaatiosta riippumaton asetelma.

Tutkimuksessa selvisi, että suurin osa vapaaehtoisista on iäkkäitä ja uupuneita ihmisiä. Eri-ikäisillä henkilöillä on erilaisia motivaatioita liittyä ryhmään. Tutkimukseen osallistuneet ensiapuryhmäläiset olivat saaneet ryhmässä toimimisesta muun muassa uusia taitoja, ystäviä ja kokemuksia. Kävi myös ilmi, että ensiapuryhmäläisillä on liikaa työtä ja vastuuta, koska aktiivisia vapaaehtoisia ei ole tarpeeksi. Eniten kaivattiin nuoria jäseniä, joita saataisiin parhaiten mukaan toimintaan esimerkiksi terveydenhoidon oppilaitoksista. Vastanneet olivat myös sitä mieltä, että heitä ei palkita tarpeeksi. Palkkion tulisi olla psyykkistä, kuten kiitos työstä sekä konkreettista kuten retki. Ryhmään kuulumisen ja yhteishenki koettiin hyvin tärkeäksi. Vapaaehtoiset saivat mielestään tarpeeksi tukea toisiltaan sekä osastolta ja piiriltä. Toiminnan mainontaan ja imagon kehittämiseen tulisi panostaa.

Tutkimuksen avulla on saatu arvokasta tietoa ja siinä onnistuttiin mittaamaan tavoitteeksi asetettuja asioita. Opinnäytetyöni antoi tilaajan tarvitsemaa tietoa ensiapuryhmien tämän hetkisestä tilanteesta ja ongelmiin löydettyjen ratkaisujen avulla voidaan alkaa kehittämään toimintaa. Tuloksista voi nähdä, että vapaaehtoiset ovat hyvin sitoutuneita toimintaan, mutta osastoissa aktiivisilla vapaaehtoisilla ei ole aikaa ja jaksamista toimia enää kauaa. Osastoihin on saatava uusia vapaaehtoisia vastuunkantajia.

Opinnäytetyöprosessi on ollut pitkä ja sen aikana olen kokenut tunteita laidasta laitaan. Alussa olin innoissani siitä, että saisin tutkia itselleni mielekästä aihetta ja tiesin sen olevan viimeinen koitokseni Humanistisessa ammattikoulussa ennen valmistumista. Välillä työskentely tökki ja tuntui siltä, että osaamiseni ei riitä kvantitatiivisen tutkimuksen tekoon. Ahdistuksesta päästyäni työskentelyäni työnsi eteenpäin ajatus tulevasta valmistumisesta. Tämän prosessin aikana suurin apu on ollut vertaistuesta. Lehtorien palaute ja ohjeistukset ovat myös vieneet työskentelyäni oikeaan suuntaan.

LÄHTEET

Deci, Edward 1971. Effects of externally mediated effects on intrinsic motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*. 18, 105-115.

Eskola, Antti & Kurki, Leena 2001. *Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Harju, Aaro 2007. *Kansalaistoimintaan kätkeyty aarre*. Espoo: Painotalo Casper.

Harju, Aaro 2003. *Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet*. Vantaa: Kansanvalistusseura.

Heikkilä, Tarja 2008. *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita.

Heinänen, Aira 2001. *Monikasvoinen vapaaehtoistoiminta*. *Sosiaaliturva* 18/2001.

Hytönen, Yki. 2002. *Ihminen ihmiselle. Suomen Punainen Risti 1877 – 2002*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kankaansivu, Kirsi 2007. *Punainen Risti*. Kuopio: UNIPress Ab Oy.

Laitinen, Hanna (toim.) 2006. *Tule mukaan. Osallistumisen edellytyksiä järjestötyössä*. Vaajakoski: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Leontjev, A.N. 1977. *Toiminta, tietoisuus, persoonallisuus*. Helsinki: Kansankulttuuri.

Lämsä, Anna-Maija & Hautala, Taru 2005. *Organisaatiokäyttämisen perusteet*. Helsinki: Edita Oy.

Mikkonen, Elina & Uuksulainen Karoliina 2009. Kummitoiminnan arviointitutkimus. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Moilanen, Merja. Vapaaehtoistoiminta - Lääkettä yksinäisyyteen. Sosiaaliturva 18/2001.

Murray, H.A. 1938. Explorations in personality. New York: Oxford University Press.

Nuttin, J.R. 1984. Motivation, planning, and action. A relational theory of behavior dynamics. Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.

Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) 2005. Vapaaehtoistoiminta – Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Pitkänen, Eine 2010. Suomen Punaisen Ristin ensiapuryhmiätoiminnasta. Email eine.pitkanen@redcross.fi 8.9.2010.

Salmela- Aro, Katariina & Nurmi, Jari-Erik 2002. Mikä meitä liikuttaa. Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Sorri, Hannu 1998. Vapaaehtoisuus ja elämänkulku. Palvelevan puhelimen päivystäjän näkökulma tehtävään ryhtymisestä. Kirkon tutkimuskeskus. Sarja B, nro 78.

Suomen Punainen Risti 2005. Välittäjä. Vapaaehtoistoiminnan malli. Helsinki: F.G. Lönnberg.

Vaistö, Pentti 1995. Inhimillinen kosketus. Joensuu: Punamusta Oy.

Yeung, Anne Birgitta 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – Ihanteita vai todellisuutta?. Helsinki: Hakapaino.

Motivaatio liittyä ryhmään ja pysyä ryhmässä

12. Mitä kautta sait tiedon SPR:n ensiapuryhmätoiminnasta?

- 1) Tuttavan kautta   2) EA -kurssilta   3) Näin lehti-ilmoituksen
4) SPR:n nettisivujen kautta   5) Kuulin tapahtumassa   6) Työpaikan kautta
7) Jostain muualta, mistä? _____

13. Mikä innosti lähtemään mukaan EA -ryhmän toimintaan?

(Merkitse vastauksesi paremmuus järjestykseen numeroin, kirjoita numero vastauksen loppuun)

- 1) Halusin uuden harrastuksen   2) Halu auttaa   3) Ensiaputaitojen oppiminen
4) Uusien ystävien saaminen   5) Halu kuulua ryhmään   6) Ystävä ”pakotti”
7) Jonkin muun syyn takia, minkä?
_____

14. Kuinka usein toimit EA -ryhmässä?

_____

15. Mitä ensiapuryhmässä toimiminen on antanut sinulle?

_____

_____

16. Mitä uutta odotat ryhmän antavan sinulle jatkossa?

_____

_____

30. Palkitaanko ensiapuryhmäläisiä mielestäsi tarpeeksi? 1) Kyllä 2) Ei

31. Kuinka ryhmäläisiä tulisi mielestäsi palkita tehdystä työstä?

- 1) Kiitoksella   2) Kahvittelulla   3) Ensiapuun liittyvillä tavaroilla
4) Retkillä   5) Virkistyspäivillä   6) Vuosittaisella "palkinnolla"

Jotenkin muuten, miten?

---

32. Onko osastonne ensiapuryhmällä omia vapaaehtoisten

palkitsemiskäytäntöjä? 1) Kyllä 2) Ei

...jos on niin millaisia? _____

Ensiapuryhmän käytännöt

33. Haluatko, että ryhmäsi toiminta on tulevaisuudessa:

- 1) nykyisellään   2) nykyistä laajempaa   3) nykyistä suppeampaa

Jos vastasit "2) Nykyistä laajempaa" niin mitä olisit valmis tekemään toiminnan eteen?

---

34. Haluatko, että ryhmäsi ja ryhmäläisten tieto-taitotaso on tulevaisuudessa:

- 1) nykyisellään   2) nykyistä laajempaa   3) nykyistä suppeampaa

35. Miten käytännön asiat mielestäsi toimivat?

	Erittäin hyvin	Hyvin	Jotenkuten	Huonosti
Aikataulut	1)	2)	3)	4)
Yhteydenotot	1)	2)	3)	4)
Tiedonkulku	1)	2)	3)	4)
Koulutus	1)	2)	3)	4)

36. Oletko tyytyväinen ryhmän johtajuuteen? 1) Kyllä 2) En

37. Onko ryhmällä muuta yhteistä toimintaa? 1) Kyllä 2) Ei

38. Mikä on parasta omassa ensiapuryhmässäsi?

---

39. Mitä asioita ryhmässänne mielestäsi tulisi kehittää?

---

40. Antaako osasto mielestäsi tarpeeksi tukea EA –ryhmälle? 1) Kyllä 2) Ei

41. Millaista tukea odotat osaston antavan? _____

42. Antaako Savo-Karjalan piiri mielestäsi tarpeeksi tukea EA -ryhmälle?

1) Kyllä 2) Ei

43. Millaista tukea odotat piirin antavan? _____

44. Muut terveiset

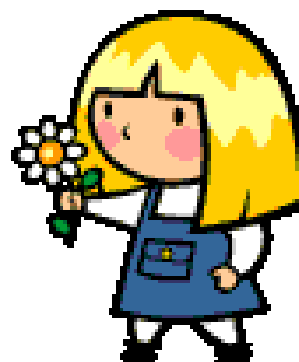

Kiitokset vastauksistasi!

***Vastauksillanne on tärkeä rooli
opinnäytetyössäni.***

Terveisin Kia Lämsä, HUMAK

LIITE 2. Opinnäytetyön tutkimuskyselyn saatekirje

Tutkimus SPR:n Savo-Karjalan piirin osastojen ensiapuryhmien toiminnasta

Tällä kyselyllä haluamme selvittää osastonne ensiapuryhmäläisten motivaatiota ja sitoutumista ensiapuryhmän toimintaan.

Kyselyn vastauksia käytetään Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijan Kia Lämsän opinnäytetyöhön. Kyselyllä selvitetään ensiapuryhmien vapaaehtoisten motivaatiota liittyä ryhmään ja vapaaehtoisten sitoutumista ryhmän toimintaan. Tutkimuksen tulokset tulevat piirin ensiapuvastaavan Eine Pitkäsen käyttöön, joka kehittää tutkimuksen pohjalta ensiapuryhmien toimintaa. Tämän vuoksi onkin tärkeää, että vastaisitte rehellisesti ja auttaisitte tutkimuksen teossa.

Tutkimukseen osallistuu Savo-Karjalan piirin alueelta 16 osastoa, joista jokaisesta kyselylomakkeeseen vastaa kolme valittua henkilöä, jotka tämän kyselyn saavat. Puolet kyselyistä teetettiin jo aiemmin Savo-Karjalan piirin ensiapukilpailuissa Huhmarissa 15.5.2010. Tutkimuksen onnistumisen kannalta olisi erittäin tärkeää että vastaisitte kyselyyn **30.6.2010** mennessä.

Lähetä täytetty kysely osoitteeseen:

Kia Lämsä
Konttikuja 1 A 6
80140 Joensuu
Puh. 040 727 4129

Heikki Koistinen

Heikki Koistinen
Toiminnanjohtaja

Eine Pitkänen

Eine Pitkänen
Ensiaputoiminnan vastaava